

సోషల్ మీడియాపై

ప్రత్యేక సంచిక

సామాజిక వేదికలపై మన అభిప్రాయాలను
మనం స్వేచ్ఛగా వెల్లడించొచ్చని అనుకుంటున్నాం.
శాస్త్ర సాంకేతిక సమాచార రంగాల్లో వచ్చిన మార్పు
మనకో గొప్ప సదవకాశమని భావిస్తున్నాం.
మనకు కావాల్సిన సమాచారాన్నే మనం
తెలుసుకోవొచ్చునని ఇన్నాక్లూ నమ్ముతున్నాం !
కానీ, నిజం అలా లేదు. సమాచార స్వేచ్ఛా,
సమాన అవకాశాలూ మన చేతుల్లో లేవు.
మనం సోషల్ మీడియా బహుముఖ బంధనాల్లో
అప్రకటిత అసహాయ బందీలం అవుతున్నాం.
ఫేస్ బుక్ లాంటి సామాజిక వేదికలు
మనల్ని పావులుగా చేసుకొని
అత్యంత పక్షపాతంతో పనిచేస్తున్నాయి.
ఈ అంశానికి సంబంధించిన వివరాలతో
ఈ వారం స్నేహను
ప్రత్యేక సంచికగా అందిస్తున్నాం.

ప్రత్యేక కథనం 4, 5 పేజీల్లో

ప్రజాశక్తి

ఆదివారం అనుబంధం
సెప్టెంబరు 20, 2020

సోషల్ మీడియా
అద్వైత ముఖం...!

మరో ప్రపంచం

అంఖిదాన్ ఎవరు ?

అదిగో పులి.. ఇదిగో తోక...

తప్పుడు వార్తలు ఎందుకు ప్రచారంచేస్తారంటే

కథ సైబర్ క్రైమ్ ఆఫీస్ చాలా ప్రశాంతంగా ఉంది. వెయిటింగ్ హాల్లో ఎస్ఐ గారి కోసం వెయిట్ చేస్తున్న ప్రణవి గుండె మాత్రం వేగంగా కొట్టుకుంటూ అలజడి ఆవహించిన కళ్ళతో దిగాలుగా కూర్చుంది.

“ఏం కాదు ఊరికే టెన్షన్ పడకే!” అని ధైర్యం చెప్తుంది వెంట వచ్చిన తన స్నేహితురాలు ఇందు.

“అది కాదే! ఇంట్లో కూడా చెప్పలేదు తెలిస్తే ఇంక అంతే...!” అని కంగారు పడుతుంది ప్రణవి.

ఇంతలో ఎస్ఐ వస్తూ హాల్లో ఉన్న ప్రణవి, ఇందుల వైపు చూస్తూ తన చాంబర్లోకి వెళ్ళిపోతాడు.

రెండు నిమిషాల తర్వాత కానిస్టేబుల్ వచ్చి “ఎస్ఐ గారు అయిదు నిమిషాల తర్వాత మాట్లాడతారంట!” అన్నాడు.

దాంతో ప్రణవి ఇంకొంచెం కంగారుగా “చూస్తుంటే చాలా సీరియస్ అయ్యేటట్లు వుండే!” అని ఇందుతో అంటుంది.

“అబ్బా..! ఏం కాదని చెప్పానా! ఊరికే నువ్వు టెన్షన్ పడి - నన్ను టెన్షన్ పెట్టకే!” అని ఇందూ ప్రణవికి ధైర్యం చెప్తుండేకానీ లోపల తనూ కంగారు పడుతుంది.

000

ప్రణవిది విజయవాడ. అక్కడే ఇంజనీరింగ్ ఫస్ట్ ఇయర్ చదువుతుంది. తల్లిదండ్రులు చదువు విషయంలో చాలా స్ట్రిక్ట్. అందుకే ఇంటర్మీడియట్ అయ్యేవరకూ ప్రణవికి ఫోన్ కూడా కొనియ్యలేదు. ఇంజనీరింగ్లో చేరిన తర్వాతే ప్రణవికి ఫోన్ కొనిచ్చారు. కరోనా కారణంగా కాలేజీలకు సెలవు కావడంతో ఇక ఫోన్తోనే ఎక్కువ సమయం గడిపేది. సోషల్ మీడియా హద్దులలో పెద్దగా ప్రణవికి తెలియకపోవడం.. కొత్తఫోన్ కావడంతో ఫేస్ బుక్, ఇన్స్టాగ్రామ్, వాట్సాప్ ఇలా అన్నింటిలో అకౌంట్స్ ఓపెన్ చేసింది. ఇక అదే లోకం.. అందులో పాత ఫ్రెండ్స్, కొత్త ఫ్రెండ్స్ తోనే చాటింగ్ చేస్తూ గడిపేది.

లాక్ డౌన్ తో ప్రణవి ఇంట్లోనే ఉండిపోయిందనీ.. తల్లిదండ్రులు ఎలాంటి అభ్యంతరం చెప్పలేదు. అలా కొన్ని రోజులు గడిచింది.

000

ఒకరోజు రాత్రి పన్నెండు గంటలకి గుర్తు తెలియని నంబర్ నుంచి “హాయ్ బేబీ! వాట్ ఈజ్ యువర్ రేట్ ఫర్ ఫుల్ నైట్?” అని మెసేజ్ వచ్చింది. అది చూసి ప్రణవికి గుండె ఆగినంత పనయింది. ఒళ్ళంతా చెమటలు పట్టేశాయి.

“అసలు ఎవరు చేసుంటారు? నా నంబర్ ఎవరిచ్చారు? ఎవరైనా కావాలనీ చేశారా?” ఇలా రకరకాలుగా ఆలోచిస్తూ.. వెంటనే ఆ మెసేజ్ వచ్చిన నంబర్ని బ్లాక్ చేసి, డిలీట్ చేసింది. రాంగ్ నంబర్ అయింటుందని తనకి తాను సమాధాన పరుచుకొని, కొంచెం గుబులుగానే నిద్రపోయింది.

తెల్లారి ఉదయం కొంచెం భయం మార్పుతో సంభవిస్తున్న విపరీత భయంగానే తడబడుతూ పరిణామాలు మానవ మనగడనే ప్రస్థావకంగా ఫోన్ ఓపెన్ చేసింది. మార్చాయి. అందుకే ప్రపంచవ్యాప్తంగా పర్యావరణాన్ని మళ్ళీ అదే అర్థం పరిరక్షించాలనే ఉద్యమాలు ఊపందుకుంటున్నాయి. ఈ చైతన్యం వచ్చేలా నలుమూలలకూ చేరడానికి సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా చేపట్టిన వేరే ప్రచారం ఎంతో ఫలితాన్ని ఇచ్చింది. ఒక విధంగా సోషల్ మీడియా వల్లనే పర్యావరణ పరిరక్షణపై అవగాహన మరింత మెరుగుపడిందనే మాట వాస్తవం. అయితే నేటి ప్రజాజీవితంలో సాధారణంగా మారిన సామాజిక మాధ్యమాల వినియోగంతో పర్యావరణానికి నష్టం వాటిల్లునుందా?!

తెల్లారి లేచిన దగ్గర నుంచి తిరిగి మనతో పడక పంచుకునేవరకూ మన జీవితాన్ని ముడిపెట్టుకున్న సామాజిక మాధ్యమాలు మనల్నే కబళిస్తాయని ఊహించగలమా? మనం వాడుతున్న యాప్లు, ఫేస్బుక్, ట్విట్టర్, స్వాప్ చాట్, ఇన్స్టాగ్రామ్ వంటి వెబ్సైట్లు భౌతిక పస్తువులు కాదు నిజమే. మరి పర్యావరణానికి ఇవెలా హాని చేస్తాయనే సందేహం కొందరిలో ఉండొచ్చు. అయితే సామాజిక మాధ్యమాలు చాప కింద నీరులాంటివి. చాలామంది వాటికి బానిసలయ్యారనే విషయం వారికే తెలియనంతగా అవి మనల్ని ఆకర్షిస్తాయి. ఎంతగా అంటే సామాజిక మాధ్యమాలను వినియోగించొద్దని పెద్దలు మందలిస్తే ఆత్మహత్య చేసుకునేంతగా అవి జీవితాలను లొంగదీసుకున్నాయి. ఇదంతా మానసిక సంబంధిత విషయం కదా! దీనికి పర్యావరణ హానికి సంబంధం ఉండదనుకోకండి! సామాజిక మాధ్యమాలు పర్యావరణంపై చూపే ప్రభావాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి మనం నాణేనికి రెండు వైపులా చూడాల్సి ఉంటుంది.

విద్యుత్ వాడకం నిత్యావసర వస్తువుల్లా మన రోజువారీ జీవితంలో సామాజిక మాధ్యమాలు భాగమయ్యాయి. కాబట్టి వాటిని వినియోగించడానికి స్మార్ట్ ఫోన్, ల్యాప్ టాప్, కంప్యూటర్ల వంటి డివైజెల వాడకమూ పెరుగుతుంది. అలాగే సామాజిక మాధ్యమ వేదికలను సదరు డివైజ్ల వరకూ తీసుకురావడానికి కావాల్సిన డేటా సెంటర్లు, ఇంటర్నెట్ రూటర్లు, బేస్ స్టేషన్లు

నంబర్ల నుంచి రెండు మెసేజ్లు వచ్చాయి. ఇక ప్రణవికి కాళ్ళూచేతులు ఆడలేదు. అసలు విషయమేంటో కనుక్కుందామని “ఎవరు మీరు? నా నెంబర్ ఎవరిచ్చారు?” అని మెసేజ్ చేసింది.

“మీరు ప్రియాశర్మ కాదా..?” అని అవతల నుంచి ప్రశ్న. “కాదు.. మీరు రాంగ్ నంబర్ కి చేశారు” అని బదులిచ్చింది ప్రణవి.

కాసేపటి తర్వాత అదే నెంబర్ నుంచి అర్థనగ్నంగా ఉన్న ఒక అమ్మాయి ఫోటో కింద ప్రణవి నెంబర్ని జత చేసిన పోస్ట్ని స్క్రీన్ షాట్ తీసి, మెసేజ్ చేశాడు అవతల వ్యక్తి. అది చూశాక, ఎవరో నా నెంబర్ తీసుకొని, ఈ విధంగా సోషల్ మీడియాలో పోస్ట్ చేశారని అర్థమైంది ప్రణవికి.

అయితే విషయాన్ని ఇలా వదిలేస్తే తర్వాత మరిన్ని సమస్యలు వస్తాయనే ఆలోచన కాసేపు ప్రణవి మనసుని తొలిచేసింది. ఇంట్లో చెబుదామంటే ఏమంటారోనని భయం. చెప్తే నాన్న కచ్చితంగా కాలేజీ మాన్పించేసి, ఇంట్లో కూర్చోబెడతారు. అందుకే ఆ ఆలోచన మానుకుంది. కాసేపయ్యాక తన క్లోజ్ ఫ్రెండ్ ఇందూకి కాల్ చేసి, జరిగిందంతా చెప్పింది. విషయం అర్థమైన ఇందూ “వెంటనే పోలీస్ కంప్లెంట్ ఇవ్వడం బెటర్!” అంది.

అది వినగానే ప్రణవి కొంచెం భయపడి “వద్దు” అంది.

కానీ ఇందూ “నో ప్రాబ్లెమ్ మన డీటెయిల్స్ సీక్రెట్ గానే ఉంచుతారు పోలీస్లు. ఏం కాదు కంప్లయంట్ చేద్దాం” అని ప్రణవిని ఒప్పించింది ఇందు.

అలా నెల క్రితం సైబర్ క్రైమ్ పోలీస్ స్టేషన్ లో కంప్లెంట్ చేశారు. ఆ

పర్యావరణ

తయారుచేయడానికి లోహం అవసరం. దానికి మైనింగ్ చెయ్యాలి. అంతటితో ఆగుతుందా? అందులో హానికారక రసాయనాల వినియోగం చాలానే ఉంటుంది. ఇలా ప్రతి నేపథ్యాన్ని తవ్వి చూస్తే సామాజిక మాధ్యమాల వినియోగం పెరగడంతో పాటు దాని వెనుక జరుగుతున్న తంతు అంతా బోధపడుతుంది.

విది మరింత చేటు? సామాజిక మాధ్యమాలను అసలు వాడకుండా ఉండటం అసాధ్యమని చాలామంది అభిప్రాయపడవచ్చు. అలాగే ఉన్నవాటిలో భూమికి తక్కువ హాని చేసేది ఏమైనా ఉందా? అనే సందేహమూ రావచ్చు. అంటే స్వాప్ చాట్ కంటే ఫేస్బుక్ భూమికి ఎక్కువ హాని చేస్తుందా? లేదంటే ట్విట్టర్ కంటే ఇన్స్టాగ్రామ్ పచ్చేదా వంటివి. సాధారణంగా చూస్తే ఎక్కడ ఎక్కువ డేటా వినియోగించబడుతుందో అక్కడ పర్యావరణంపై ఎక్కువ ప్రభావం ఉంటుంది. అంటే ఫొటోలు షేర్ చేయడం కంటే టెక్స్ మెసేజ్లకు తక్కువ డేటా ఖర్చు అవుతుంది. అలాగే ఫొటోల కంటే

విషయమై మాట్లాడటానికి ఎస్ఐ గారు రమ్మని ఫోన్ చేస్తే ఇలా ఇద్దరూ పోలీస్ స్టేషన్ కి వచ్చారు. 000 ఐదు నిమిషాల తర్వాత కానిస్టేబుల్ వచ్చి శానిటైజర్ ఇచ్చి “సార్! పిలుస్తున్నారు చేతులు శానిటైజ్ చేసుకొని, వెళ్ళండి” అని అన్నాడు. “సరే” అని ఇద్దరూ చేతుల్ని శానిటైజ్ చేసుకొని, లోపలికెళ్లారు. వెళ్ళగానే ఎస్ఐ ఇద్దర్నీ కూర్చోమని, ప్రణవి వైపు చూస్తూ “నీకు ఫేస్బుక్, ఇన్స్టాగ్రామ్ అకౌంట్స్ ఉన్నాయా..?” అడిగారు ఎస్ఐ.

“హా! ఉన్నాయి సర్! కానీ ఇది జరిగాక డి ఆక్టివ్ చేశాను సర్” వణుకుతున్న గొంతుతోనే సమాధానం చెప్పింది ప్రణవి. “ఓకే.. రెండింట్లో కలిపి ఎంతమంది ఫ్రెండ్స్ ఉండుంటారు సుమారుగా..?” అడిగాడు ఎస్ఐ.

ప్రణవి ఇందూ వైపు చూస్తూ “ఒక.. ఫిఫ్టీన్ హండ్రెడ్ మంది ఉండొచ్చు సర్” అంది వెంటనే ఎస్ఐ “అందులో తెలిసినవాళ్ళు ఎంతమంది?” అడిగాడు.

“అరవై, డెబ్బై మంది ఉంటారు సర్

వగైరా వగైరా సౌకర్యాల స్థాపన అవసరమవుతుంది. ఇలా ప్రతి అడుగులోనూ వాటికోసం మనం విద్యుత్తును వినియోగించాల్సి వస్తుంది. ఇప్పటికే పెరిగిపోతున్న భూతాపాన్ని నియంత్రించడానికి ప్రతి చిన్న విషయాన్నీ దృష్టిలో ఉంచుకోవాలని ప్రపంచవ్యాప్తంగా చర్చలు జరుగుతున్నాయి. అందుకే ఇంట్లో వాడుకునే ఎయిర్ కండిషనర్ వంటి పరికరాల్లో ఉష్ణోగ్రతలనూ నియంత్రించే దిశగా ప్రభుత్వాలు అడుగులు వేస్తున్నాయి. సాంప్రదాయ విద్యుత్ ఉత్పత్తి వల్ల కలిగే నష్టాలను గుర్తించి, సౌర విద్యుత్తును

వీటితో పర్యావరణానికి చేటు!

ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో మనిషికి రెండు మూడు సిమెలతో కూడిన ఫోన్లు, వాటితో పాటు వివిధ సామాజిక మాధ్యమాల్లో ఉన్న వివిధ అకౌంట్లు, వాటికి వినియోగించే విద్యుత్ ఖర్చు... ఇలా ప్రతి సూక్ష్మమైన విషయాన్ని పరిశీలించినపుడు మనం ఎంత క్లిష్టమైన పరిస్థితుల్లో ఊగిసలాడుతున్నామో అర్థమవుతుంది. విద్యుత్తు పరికరాలకు, డేటా సెంటర్లకు మరింత విద్యుత్తు అవసరమవుతుంది. వీటి వినియోగంలో ఎంతో వేడి వుడుతుంది. ఆ వేడిని తగ్గించి, పని సవ్యంగా నడవడానికి అక్కడ ఎంతో చల్లదనం అవసరం. దానికి మరలా ఎయిర్ కండిషనర్ అవసరం. అంతేనా ఈ డివైజ్లను

తయారుచేయడానికి లోహం అవసరం. దానికి మైనింగ్ చెయ్యాలి. అంతటితో ఆగుతుందా? అందులో హానికారక రసాయనాల వినియోగం చాలానే ఉంటుంది. ఇలా ప్రతి నేపథ్యాన్ని తవ్వి చూస్తే సామాజిక మాధ్యమాల వినియోగం పెరగడంతో పాటు దాని వెనుక జరుగుతున్న తంతు అంతా బోధపడుతుంది.

సామాజిక మాధ్యమాలను అసలు వాడకుండా ఉండటం అసాధ్యమని చాలామంది అభిప్రాయపడవచ్చు. అలాగే ఉన్నవాటిలో భూమికి తక్కువ హాని చేసేది ఏమైనా ఉందా? అనే సందేహమూ రావచ్చు. అంటే స్వాప్ చాట్ కంటే ఫేస్బుక్ భూమికి ఎక్కువ హాని చేస్తుందా? లేదంటే ట్విట్టర్ కంటే ఇన్స్టాగ్రామ్ పచ్చేదా వంటివి. సాధారణంగా చూస్తే ఎక్కడ ఎక్కువ డేటా వినియోగించబడుతుందో అక్కడ పర్యావరణంపై ఎక్కువ ప్రభావం ఉంటుంది. అంటే ఫొటోలు షేర్ చేయడం కంటే టెక్స్ మెసేజ్లకు తక్కువ డేటా ఖర్చు అవుతుంది. అలాగే ఫొటోల కంటే

అంతే!” చెప్పింది ప్రణవి. ఆ సమాధానం విని ఎస్ఐ నొసలు చిట్టెస్తూ కొంచెం ఆశ్చర్యం ప్రదర్శిస్తూనే.. చిన్ననవ్వు నవ్వి “మీరిచ్చిన క్లౌన్ తో మా వాళ్ళు ట్రేన్ చేసి, ఆ ఫేస్బుక్ పేజ్ అడ్మిన్ ని పట్టుకొని విచారించారు. మీ నెంబర్ని ఫేస్బుక్ లోనే తీసుకున్నాడు” అన్నారు.

దానికి ప్రణవి వెంటనే “నెవర్ సర్! ఛాన్స్ లేదు. నేను అసలు దేంట్లోనూ నా నెంబర్ పోస్ట్ చెయ్యలేదు!” అంది ప్రణవి.

“ఒకసారి బాగా గుర్తుచేసుకో!” అన్నాడు ఎస్ఐ ప్రణవి ఆలోచనలో పడింది. అలా రెండు నిమిషాల తర్వాత ఎస్ఐ తో “సారీ సర్! ఒకసారి ఫ్రెండ్ ఒకరు నెంబర్ అడిగితే కామెంట్ సెక్షన్ లో పోస్ట్ చేశాను సర్!” అని చెప్తూ తలదించుకుంది.

ఎస్ ఐ రిలాక్స్ గా కాఫీ సిప్ చేస్తూ “అదీ విషయం..! చూడండి ఈ వయసులో ఫ్రెండ్స్, వాట్సాప్, ఫేస్బుక్, చాటింగ్ మామూలే కావచ్చు. తప్పు కాదు కూడా. కానీ మన ప్రైవసీ కూడా చాలా ఇంపార్టెంట్. సోషల్ మీడియా అనేది మరో ప్రపంచం లాంటిది. ఇందులో బయట సమాజంలో ఎలాంటి మోసాలు, నేరాలు జరుగుతున్నాయో.. ఇక్కడా అలాగే.. ఇంకా చెప్పాలంటే చాలా సులువుగా మోసపోతారు. ఒకసారిగానీ మన వివరాలు అందులోకి పోయాయంటే అంతే సంగతి. ఇదిగో ఇలాంటి శాడిస్టులుంటారు. ఆ పేజ్ లో పోస్ట్ డిలీట్ చేశాం. ఇక నో ప్రాబ్లెమ్! ఇకనుంచైనా జాగ్రత్తగా ఉండండి. చాలా మంది భయంతో మాకు చెప్పకుండా చాలా సమస్యలు ఫేస్ చేస్తుంటారు. ఈ మొత్తం విషయంలో మీరు చేసిన మంచి పనేంటంటే వెంటనే మాకు కంప్లెంట్ చేయడం. గుడ్.. ఇక మీరు వెళ్ళొచ్చు” అన్నాడు ఎస్ఐ.

అది వినగానే ప్రణవి మనసు కుదుటపడింది. “ధాంక్యూ సో ముచ్ సర్! ఇకనుంచి జాగ్రత్తగా ఉంటాం” అని ప్రణవి, ఇందూ ఎస్ఐ కి కృతజ్ఞతలు చెప్పి ఇంటికి బయల్దేరారు.

మళ్ళీ ఎస్ ఐ వెళ్ళున్న వాళ్ళని “ఒక్క నిమిషం. ఆల్రెడీ మీ నెంబర్ సోషల్ మీడియాలోకి వెళ్ళిపోయింది. సో మీరు ఆ నెంబర్ మార్చేసి, కొత్త నెంబర్ తీసుకుంటే బెటర్” అన్నాడు ఎస్ఐ.

దానికి ప్రణవి, ఇందూ చిన్న చిరునవ్వుతో “ఓకే! సార్” అని థమ్మిఅప్ చూపించి, వెళ్ళిపోయారు. ♦

వీడియోలకు ఎక్కువ డేటా వాడాలి. అందుకే మనం వినియోగించే వేదికల ప్రభావం మనం షేర్ చేసే దాన్నిబట్టి, డౌన్ లోడ్ చేసుకునే దాన్నిబట్టి ఆధారపడి ఉంటుంది. దీనిద్వారా అత్యంత ఎక్కువగా వీడియోల షేర్ కలిగి ఉన్న ‘ఫేస్బుక్’

వీటితో పర్యావరణానికి చేటు!

పర్యావరణానికి ఎక్కువ హాని చేస్తున్నట్లు కార్పొరేట్ కర్చనాన్ని కొలిచే ‘ది కార్పస్ ట్రస్ట్’ అనే షెజనీ నిపుణులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. అంతెందుకు ఎనిమిదేళ్ల క్రితమే, స్వయంగా ‘ఫేస్బుక్’ యాజమాన్యం తమ కార్యకలాపాల వల్ల 2,85,000 మెట్రిక్ టన్నుల కర్చన ఉద్గారాలు విడుదల చేస్తున్నట్లు వెల్లడించారు. అప్పటికే ఇది గూగుల్ కంటే అధిక శాతం కూడా.

మనమే పూసుకోవాలి! సామాజిక మాధ్యమాల పనితీరును నియంత్రించడానికి పెద్దపెద్ద కార్పొరేట్ కంపెనీలు పూసుకోవాలి. కానీ లాభాపేక్షే మూలధనంగా భావించే వీళ్ళ ఈ దిశగా ముందడుగు వేయగలరా అనేదే అనుమానం. ఇక ప్రజలంతా కలిసి పర్యావరణ పరిరక్షణకే ప్రాధాన్యత ఇస్తే ఈ కంపెనీలు కర్చన ఉద్గారాలను తగ్గించక తప్పదు. అందులోనూ భారతదేశం 2,69,000,000 వినియోగదార్లతో ‘ఫేస్బుక్’ మార్కెట్లో అతిపెద్ద దేశంగా నిలిచింది. ఇది అమెరికా శాతం కంటే ఎక్కువ. కనుక మనం సరైన నిర్ణయం తీసుకోగలిగితే మన చుట్టూ ఉన్న పర్యావరణాన్ని మనమే సంరక్షించుకోగలము. ♦

20 సెప్టెంబరు 2020

అంఖీదాన్... ఈ పేరు ఇప్పుడు సామాజిక మాధ్యమ వివాదంలో బాగా వినిపిస్తోంది. ఎవరీ అంఖీదాన్? ఆమెకూ, ఈ వివాదానికి ఉన్న సంబంధం ఏమిటి?

ప్రధాని మోదీకి ‘సరేంద్రమోదీ.ఇన్’ అనే వ్యక్తిగత వెబ్‌సైట్, ‘సమో’ అనే వ్యక్తిగత యాప్ ఉన్నాయి. ‘సరేంద్రమోదీ.ఇన్’ వెబ్‌సైట్‌లోని న్యూస్ సెక్షన్‌లోని రిఫ్లెక్షన్స్ విభాగంలో ‘సమో’ యాప్‌లోని ఎక్స్‌క్లూజివ్ సెక్షన్‌లోని ఓ విభాగంలో కొందరి వ్యాసాలు ప్రచురితమవుతుంటాయి. ఆ వ్యాస రచయితల జాబితాలో అంఖీదాన్ పేరు కూడా ఉంది.

‘సరేంద్రమోదీ.ఇన్’ కు 2017 మార్చిలో ఆమె వ్యాసం రాశారు. వెబ్‌సైట్‌లో ఆమె పేరిట ఈ ఒక్క వ్యాసమే కనిపిస్తుంది. ‘ప్రైమ్ మినిస్టర్ మోదీ అండ్ ద న్యూ ఆర్డ్ ఆఫ్ పబ్లిక్ గవర్నెన్స్’ అనే శీర్షికతో అంఖీ ఆ వ్యాసం రాశారు.

“అంఖీదాన్ భారత్, దక్షిణ, మధ్య ఆసియా ప్రాంతాలకు ఫేస్‌బుక్ పబ్లిక్ పాలసీ డైరెక్టర్. ఆమెకు టెక్నాలజీ రంగంలో పబ్లిక్ పాలసీ, రెగ్యులేటరీ వ్యవహారాలకు సంబంధించి 17 ఏళ్ల అనుభవం ఉంది” అని ‘సరేంద్రమోదీ.ఇన్’ వెబ్‌సైట్‌లో ఆమె గురించిన పరిచయ వాక్యాలు ఉన్నాయి.

అంఖీదాన్ ఇండియన్ ఎక్స్‌ప్రెస్, అమెరికన్ వార్తా వెబ్‌సైట్ హఫ్‌పింగ్స్ పోస్ట్ భారత ఎడిషన్ తదితర మీడియా సంస్థలకూ ఇదివరకు వ్యాసాలు రాశారు. ఆమె 2011 నుంచి ఫేస్‌బుక్ కోసం పనిచేస్తున్నారు. ఫేస్‌బుక్ కన్నా

అంఖీదాన్ ఎవరు?

ముందు మైక్రోసాఫ్ట్ పబ్లిక్ పాలసీ హెడ్‌గా పనిచేశారు. ఆ సంస్థలో ఆమె 2004 జనవరిలో చేరారు. అక్కడ దాదాపు ఎనిమిదేళ్లు పనిచేశాక ఫేస్‌బుక్‌లో చేరారు. ప్రపంచంలోనే శక్తివంతమైన సోషల్ మీడియా సంస్థగా భావించే ఫేస్‌బుక్‌లో భారత్‌కు సంబంధించి కార్యకలాపాలు నిర్వహిస్తున్న అధికారుల గురించి ఫేస్‌బుక్ ఇండియా పేజీలో గానీ, వెబ్‌సైట్‌లో గానీ ఎలాంటి సమాచారమూ లేదు.

డిల్లీలోని జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ విశ్వవిద్యాలయం (జేఎన్‌యూ)లో అంఖీదాన్ అంతర్జాతీయ వ్యవహారాలు, రాజకీయ శాస్త్రంలో మాస్టర్స్ డిగ్రీ చదివారు. ఆమెది

1991-94 బ్యాచ్. ముంబయి దాడులు జరిగి పదేళ్లు పూర్తయిన సందర్భంగా ఇండియన్ ఎక్స్‌ప్రెస్‌కు అంఖీదాన్ ఒక వ్యాసం రాశారు. “భాందసవాదాన్ని ప్రోత్సహించేవారిని ఫేస్‌బుక్ వేదికను వాడుకోనివ్వం. ఈ విషయానికి ఫేస్‌బుక్ కట్టుబడి ఉంది. ఈ ఏడాది ఉగ్రవాదంతో సంబంధమున్న 1.4 కోట్ల పోస్టులను మేం తొలగించాం” అని ఆమె అందులో పేర్కొన్నారు. “ఇమేజ్ మ్యాచింగ్, ఇతర ఏబి మెషీన్ లెర్నింగ్ టూల్స్‌ను ఉపయోగించుకుని అల్‌ఔటా, దాని అనుబంధ సంస్థలకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని గుర్తించి, దాన్ని మా వేదికపై లేకుండా చేస్తున్నాం. ఇస్లామిక్ స్టేట్, అల్‌ఔటాలకు సంబంధించిన దాదాపు 99 శాతం

అతని అబద్ధాల అభినేత!

అది 26 సెప్టెంబరు 2006... అమెరికాలోని హార్వర్డ్ విశ్వవిద్యాలయంలో చదువును మధ్యలోనే ఆపేసిన 22 ఏళ్ల యువకుడు ఇండియాపై కన్నేసినట్లే ఉన్నాడు! పదుమూడేళ్ల తర్వాత ఎర్పడిన పరిణామం... ఫేస్‌బుక్ వ్యవస్థాపకుడు, సిఈఓ మార్క్ జుకెర్‌బెర్గ్ అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాల సెనేట్‌లో మాట్లాడుతూ, ‘భారతదేశంతో పాటుగా, ప్రపంచవ్యాప్తంగా జరిగే ఎన్నికల సమగ్రతను కాపాడటానికి ఫేస్‌బుక్ కట్టుబడి ఉంది. ఇది కేవలం మాట మాత్రమే కాదు. 2018లో దీనికే నేను అత్యంత ప్రాధాన్యత ఇస్తాను’ అన్నాడు. గతేడాది ఫిబ్రవరి 14న కాశ్మీర్ సరిహద్దులో మానవబాంబు పేలినప్పుడు భారతదేశం తన దాయాది దేశాన్ని నిందించింది. సరిగ్గా అదే సమయంలో ఇంటర్‌నెట్ వేదికగా మరో యుద్ధం మొదలయ్యింది. ఫేస్‌బుక్‌లో ఒక క్లిప్పింగ్ విపరీతంగా ప్రచారం అందుకుంది. పాకిస్థాన్‌లోని టెర్రెస్ట్ క్యాంపుపై మన దేశం చేసిన దాడి చిత్రం అది. అయితే నిజానికి అదొక వీడియో గేమ్ నుంచి తీసుకున్న క్లిప్పింగ్ అని తర్వాత నిజనిర్ధారణ చేసే కొందరు నిర్ధారించారు. అప్పటికే కోట్ల మంది తిలకించిన ఈ విషయం అబద్ధమని ఎంతమందికీ తెలిసిందో ఎవ్వరికీ తెలియదు. నిజమే! సామాన్యుడు సైతం ప్రపంచ విషయాలను గమనించడానికి ఉన్న మాధ్యమాల్లో ఇప్పుడు సామాజిక మాధ్యమాలు ప్రధానమైనవి. అయితే సామాజిక మాధ్యమాల్లో ప్రచారం పొందుతున్న విషయాలన్నీ నిజాలు కాదు. అలాగని అబద్ధాలు మాత్రమే ఇక్కడ ప్రచారం పొందుతాయనీ చెప్పకూడదు. వాటిలో ఫేస్‌బుక్

దాదాపుగా అందర్నీ ఆకర్షించే పబ్లిక్ వేదిక. ఇప్పుడది అబద్ధాలకు అద్దంలా మారినదేది అంతర్జాతీయంగా చర్చిస్తున్న విషయం. **ఆరంభం** ఫేస్‌బుక్ తన మొట్టమొదటి భారతీయ కార్యాలయాన్ని 2010లో హైదరాబాద్‌లో ప్రారంభించింది. నాలుగేళ్ల తర్వాత ఆన్‌లైన్‌ను జోడించింది. అప్పటికి 15 మిలియన్ల భారతీయులు మాత్రమే ఫేస్‌బుక్‌ను వినియోగిస్తున్నారు. అదే ఏడాది భారతదేశంలోకి యాహూ, ఇన్‌స్టాగ్రామ్‌లు అడుగుపెట్టాయి. అయితే నాలుగేళ్ల తర్వాత వాట్సాప్ ఫేస్‌బుక్ అధినేత చేతుల్లోకి వచ్చింది. ఇక ఫేస్‌బుక్‌ను ఆపడం ఎవ్వరి తరమూ కాలేదు. రోజురోజుకీ ఫేస్‌బుక్ వినియోగదారుల సంఖ్య కోట్లకు పెరిగిపోయింది. 2014 చివరికి 100 మిలియన్ల యూజర్లకు చేరుకుంది. మరి మరో మిలియన్ యూజర్లు పెరగడం ఎలా అనేది అప్పుడు ఫేస్‌బుక్ ముందు ఉన్న ప్రశ్న.

అదీ దోస్తానీ! తర్వాత సంవత్సరంలో భారత ప్రధాని అమెరికా పర్యటనలో భాగంగా కాలిఫోర్నియాలోని ఫేస్‌బుక్ మెన్లోపార్క్ హెడ్‌క్వార్టర్స్‌ని సందర్శించారు. సరిగ్గా నెల తర్వాత ఫేస్‌బుక్ యజమాని జుకెర్‌బెర్గ్ ఇండియాలో ల్యాండ్ అయ్యాడు. ఇప్పుడు

ఇండియాపై అతని చూపు ఎంతో నిలకడగా ఉంది. ఇక్కడ భారతదేశ మార్కెట్‌లోనూ ఆయన ఆఫర్ కోసం ఆవురావురుమంటూ ఎదురుచూస్తున్న పరిస్థితి కల్పించబడింది. అప్పుడు వినిపించింది అతని గొంతు... ‘అనుసంధానించబడని’ పేద ప్రజలను కనెక్ట్ చేయడానికి ‘ఫ్రీ బేసిక్స్’ను ప్రారంభిస్తున్నామని’. ఆ మాటల్లో ఫేస్‌బుక్‌తో పాటు బేసిక్ ఇంటర్నెట్ సర్వీస్ స్వరూపం బయటకొచ్చింది. దీనికి వ్యతిరేకంగా ఎందరో మాట్లాడారు. దీనివల్ల కొన్ని సైట్‌లు మాత్రమే ప్రయోజనం పొందుతాయని, అది నుంచి పరిణామం కాదని సెంటర్ ఫర్ ఇంటర్‌నెట్ అండ్ సాసైటీ వాదించింది. అయితే ఈ సేవలు అన్ని యాప్‌లకూ వర్తిస్తాయని చెప్పినప్పటికీ ఆచరణలో మాత్రం వివిధ నిబంధనలతో కట్టిడి చేశారు. ఈ ‘ఫ్రీ బేసిక్స్’తో అన్ని వేదికల డేటాను వీళ్లు పొందవచ్చు. కానీ ఫేస్‌బుక్‌కు మాత్రం ఇది వర్తించదు!

‘ఫేక్ న్యూస్’ సారథి ఇప్పుడు ఫేస్‌బుక్ ఎదుర్కొంటున్న అత్యంత క్లిష్టమైన సమస్య ‘తప్పుడు సమాచారాన్ని ప్రచారం చేయడం’. ప్రస్తుతం ప్రధాన సామాజిక మాధ్యమాలన్నీ ఒకే అధికారం కింద నడుస్తున్నాయి. అయితే అన్నింటిలోనూ ద్వేషం రగిల్చే మాటలు,

తప్పుడు సమాచారం విరివిగా ప్రచారం పొందుతున్నాయి. ప్రజాపక్ష వాదులు, ప్రజల ప్రోద్బలంతో 2016లో టెలికామ్ రెగ్యులేటరీ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా రూపొందించిన

‘ప్రాపిబిషన్ ఆఫ్ డిస్ప్రమిసేటరీ టారిఫ్స్ ఫర్ డేటా సర్వీసెస్ రెగ్యులేషన్స్’ చట్టంతో కాస్త కంగుతిస్తున్నప్పటికీ, అధికారం అండతో నియమ నిబంధనలు తుంగలో తొక్కారు. దీనితో విపరీతంగా పెరిగిపోయిన అబద్ధపు వార్తల ప్రభావం తీవ్రస్థాయికి చేరుకుంది. ‘వాట్సాప్ యూనివర్సిటీ’గా ముద్దుపేరును సాధించిన వేదిక సాక్షిగా ఫార్వార్డ్ మేసేజ్‌లు దావాసలంలా రగులుకున్నాయి. దీని ఫలితంగా 2018లో అటు త్రిపుర నుంచి ఇటు తమిళనాడు వరకూ పలు ప్రాంతాల్లో హత్యలు చోటుచేసుకున్నాయి. ఇలాంటి తప్పిదాలను నియంత్రించడానికి 2018 జులైలో వాట్సాప్‌లో ఐదుగురికి మాత్రమే మెసేజ్ ఫార్వర్డ్ చేయవచ్చనే నిబంధన వచ్చింది. ఫేస్‌బుక్కు స్వయంగా నిజనిర్ధారణ చేసే ‘ఫ్యాక్ట్ చెకర్స్’ కలిసి పనిచేయాలని నిర్ణయించుకుంది. 2019 భారతదేశ సాధారణ ఎన్నికల సమయంలోనూ ఎన్నికల కమిషన్‌తో ఇది కలిసి పనిచేసింది.

బయటపడిన భాగోతం ఇప్పటికీ ఫేస్‌బుక్ విషప్రచారాన్ని సమర్థిస్తుందంటూ అంతర్జాతీయంగా ఒక వాదన గట్టిగానే వినిపిస్తుంది. ఇందుకు ‘కేంబ్రిడ్జ్ ఎనలిటికా’ ఉదాహరణగా బయటకురావడం కూడా ఒక పరిణామం.

కంటెంట్‌ను ఎవరూ రిపోర్ట్ చేయకముందే గుర్తించి, తొలగించాం” అని అందులో ఆమె రాశారు. “మా సంస్థలో ఉగ్రవాద వ్యతిరేక బృందం ఉంది. ఉగ్రవాదానికి వ్యతిరేకంగా వివిధ రంగాల్లో పనిచేసిన అనుభవమున్న నిపుణులు ఇందులో ఉంటారు. టెక్నాలజీతో పాటు కంటెంట్‌ను పరిశీలించేందుకు వివిధ భాషల్లో నిపుణులైనవారినీ మేం నియమించుకున్నాం” అని చెప్పారు. ప్రస్తుతం ఫేస్‌బుక్ విషయమై భారత్‌లో ఓ వివాదం నడుస్తోంది. భారత్‌లో విద్యేషాలను రెచ్చగొట్టే కంటెంట్‌ను గుర్తించినప్పటికీ, వాటిని తమ వేదిక నుంచి తొలగించవద్దని అంఖీదాన్ చెప్పారని ఆరోపణలు వస్తున్నాయి.

ఫేస్‌బుక్‌పై వచ్చే ఆరోపణలు ఏంటి? భారత్‌లో అధికార బీజేపీ నేతలు ఫేస్‌బుక్‌లో చేసే విద్వేషపూరిత వ్యాఖ్యలు, ప్రసంగాలను.. ఆ సంస్థ చూసీచూడనట్లు వదిలేస్తోందని, చర్యలు తీసుకోవడం లేదని ‘ద వాల్‌స్ట్రీట్ జర్నల్’ ఇటీవల ఓ కథనం రాసింది. భారత్‌లో తన వ్యాపార లావాదేవీలు దెబ్బతినకుండా ఉండేందుకే ఫేస్‌బుక్ అలా చేస్తోందని ఆ కథనంలో రాశారు. అంఖీదాన్ ఫేస్‌బుక్ ఉద్యోగులతో మాట్లాడినట్లు చెబుతున్న వ్యాఖ్యలను ‘ది వాల్‌స్ట్రీట్ జర్నల్’ తన కథనంలో ఉటంకించారు. బీజేపీ నాయకుల విద్వేషపూరిత ప్రసంగాలపై చర్యలు తీసుకోవడం వల్ల దేశంలో ఫేస్‌బుక్ వ్యాపారం దెబ్బతినే ప్రమాదముందని అంఖీదాన్ తమ సంస్థ ఉద్యోగులతో అన్నట్లు ఆ కథనంలో ఉంది. తెలంగాణ బీజేపీ ఎమ్మెల్యే రాజాసింగ్‌తో పాటు మరో ముగ్గురు బీజేపీ నేతల విద్వేష పూరిత ప్రసంగాలు చర్యలు తీసుకునే స్థాయిలో ఉన్నాయని ఫేస్‌బుక్ సంస్థ ప్రస్తుత ఉద్యోగులు, మాజీ ఉద్యోగులు కూడా గుర్తించారని.. అయినా చర్యలు తీసుకోలేదని ఆ కథనం వెల్లడించింది. ఆ నలుగురు నేతల ఫేస్‌బుక్, ఇన్‌స్టాగ్రామ్ ఆకౌంట్లు ఇప్పటికీ యాక్టివ్‌గానే ఉన్నాయని ఆ కథనం పేర్కొంది. అంఖీదాన్ మొదటానుంచీ బిజెపి అనుకూల వైఖరితో ఉన్నారనే విమర్శలు ఉన్నాయి.

ఇక్కడ అమెరికా ఎన్నికల సందర్భంలో జరిగిన ఈ స్కామ్‌పై ఫేస్‌బుక్ కూడా తన తప్పుదాన్ని ఒప్పుకుంది. ఐదు లక్షల మంది భారతీయుల ఫేస్‌బుక్ ఆకౌంట్‌లను దీనికి వినియోగించినట్లు చెప్పింది. 2018-2019 అమెరికా కాంగ్రెస్ ముందు జుకెర్‌బెర్గ్ దీనిపైన వివరణ ఇవ్వడమూ జరిగింది. దీనిపై భారత ఐటీ మంత్రి కూడా స్పందించి, కేసును సిబిఐకి అప్పగించారు. దీని తర్వాత 2019లో ‘వాట్సాప్-పెగాసుస్ కాంట్రవర్సీ’ మరోసారి ఫేస్‌బుక్ అధినేతకు చురకలు అంటించింది. దీనిలో 1,400 మంది భారతీయుల్లో కనీసం 121 మంది ‘పెగాసుస్ సైవేర్’తో నిఘా నీడలో ఉన్నట్లు తెలిసింది. వీరిలో ఆసంద్ తెల్‌తుంట్ల, బెలా భాటియాతో పాటు ఇతర మానవహక్కుల కార్యకర్తలు, లాయర్లు, జర్నలిస్టులు ఉన్నట్లు తెలింది. ఒక్క వాట్సాప్ ఫోన్ కాల్ రింగ్‌తోనే ఈ వైరస్ మన సమాచారాన్ని దోచేయగలదు. అయితే వాట్సాప్ మాత్రం దీన్ని ఒక ‘సైబర్ అటాక్’ అని చెప్పి చేతులు దులుపుకుంది.

అధిరోహణం ఇప్పుడు 2020 సంవత్సరంలో ఎన్నో మార్పులు చోటుచేసుకున్నాయి. నోట్ల రద్దుతో ‘ఆన్‌లైన్ సేమెంట్’ని ప్రోత్సహించాలని ప్రకటించిన తర్వాత ‘వాట్సాప్ పే’ పేరుతో ఫేస్‌బుక్ యాజమాన్యం రంగంలోకి దిగింది. అయితే ప్రస్తుతం న్యాయస్థానంలో దీనిపై వాదనలు జరుగుతున్నాయి. ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో ఒకవైపు కరోనాతో దేశం యావత్నూ అల్లాడుతుంటే రిలయెన్స్ జియో, ఫేస్‌బుక్ బంధం అత్యంత గట్టిగా హత్తుకుపోయింది. జుకెర్‌బెర్గ్ కంపెనీ జియో వేదికల్లో 9.99% అధికారాన్ని చేజిక్కించుకుంది. దీని ప్రభావంతో అంబానీకి మరింత ‘అద్భుష్టం’ కలిసొచ్చి, ప్రపంచంలోనే అత్యధిక ధనవంతుల లిస్టులో పైపైకి ఎగబాకారు. ఇలా ప్రచారంలోనూ, వ్యాపారంలోనూ జుకెర్‌బెర్గు ఘోషోత్సకంగా ఎదగటానికి ఇండియాను ఒక సోపానంగా ఎంచుకున్నాడు.

సత్వాడీ
94900 99167

యజ్ఞం జరిపించిన బ్రాహ్మణుడికి ఒక నల్ల మేకపిల్ల కానుకగా వస్తుంది. దానిని భుజాన వేసుకొని ఇంటికి బయల్దేరతారు. ఆ మేక పిల్లను ఎలాగైనా దొంగిలించాని ఓ నలుగురు దొంగలు అనుకుంటారు. అయితే, ఆ బ్రాహ్మణుడిని కొట్టే, కన్నుగిప్పే కాకుండా తెలివిగా తన్నురించాలని అనుకున్నారు. ఆ పథకంలో భాగంగా మొదటి దొంగ ఎదురై, “పంతులుగారూ! కుక్కను మోసుకెళ్తున్నారేమిటి?” అని ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు. “కళ్లు కనపడడం లేదా? అది కుక్క కాదు, మేకపిల్ల” అన్నాడు బ్రాహ్మణుడు. కొంతదూరం వెళ్లక రెండో దొంగ ఎదురై – “అయ్యో! కుక్కను మోస్తున్నారా?” అనడిగాడు. “కాదు కాదు, మేకపిల్ల” అన్నాడు బ్రాహ్మణుడు. మంచిదని మేకపిల్లను భుజాల మీది దింపి, నడిమించటం మొదలెట్టాడు. మరొకంత దూరం వెళ్లక మూడో దొంగ ఎదురై ... మిగతా ఇద్దరిలాగానే ఆశ్చర్యపోతూ అడిగాడు. బ్రాహ్మణుడికి అనుమానం మొదలైంది. “మేకపిల్ల కాదా ఇది?” అనడిగాడు. “ఛ ... భలేవారే.. మిమ్మల్ని ఎవరో మోసం చేశారు!” అన్నాడు దొంగ. ఇంకొంత దూరం వెళ్లక నాలుగో దొంగ ఎదురై – “కుక్కపిల్లను వెంటబెట్టుకొని వస్తున్నారే పంతులు గారూ..?” అన్నాడు. ఇక బ్రాహ్మణుడు అది మేకపిల్ల కాదు, కుక్కే అని నిర్ధారణకు వచ్చేశాడు. “ఛ ... ఛ” అని అక్కడే దానిని విడిచిపెట్టి – వెళ్లిపోయాడు. దొంగలు దానిని ఎంచక్కా ఎత్తుకుపోయారు. మన దేశంలో ఇప్పుడు ఇలాంటి కథే నడుస్తోంది. నిజానం కప్పెట్టి,

గర్జు చేసుకుంటే – మోడి గొప్ప పనులన్నీ మీడియా ఆధారంగానే ఉంటాయి. దేశంలోని ఏ సమస్యకు గొప్ప పరిష్కారం లభించింది అన్నదాని కన్నా – ఆయన ట్యూటర్ అనుచరుల సంఖ్య ఎలా పెరిగింది. ఆదరణ ఏ స్థాయికి చేరింది అన్నదే ఎక్కువసార్లు గొప్ప వార్తలుగా చెలామణి అయ్యాయి. తాజాగా నెమళ్లకు ఆహారం తినిపించటం.. ఒక్కసారే రెండు పుస్తకాలు చదువుతూ లావీటావీ చూడడం.. వర్తప్ర మీడియా పంటని విస్తృత ప్రచారం పొందారు. మంచుగుహలో ద్యానం ఫొటో విస్తారంగా వైరైంది. చెన్నై టీవీలో చెత్త సేకరిస్తున్న ప్రధాని ఫొటో, వీడియో గొప్పగా సాగాయి. మందుగానే ప్రచారం ఆశించి, ఇవన్నీ ఉద్దేశపూర్వకంగా అమర్చబడతాయని మనకు ఇట్టే అర్థమవుతుంది. సాదాసీదాగా సాగిపోవాల్సిన ఇలాంటి సహజ చర్యలకు పనిగట్టుకొని ఫొటోలు తీయించటం ఎందుకు? వాటిని విస్తృతంగా సోషల్ మీడియాలో పదలటం ఎందుకు? సోషల్ మీడియాను ఒక ప్రచార వేదికగా ఉపయోగించుకుంటున్న బిజెపీకి, మోడికి మాత్రమే తెలిసిన వ్యూహం అది!

ఏ పనులకు ఏ విధంగా ప్రచారం పొందుతారనేది ఆయా పార్టీల, వ్యక్తుల ఇష్టం, కానీ, ఒక ప్రచార వ్యూహంగా అమర్చబడతాయని మనకు ఇట్టే అర్థమవుతుంది. సాదాసీదాగా సాగిపోవాల్సిన ఇలాంటి సహజ చర్యలకు పనిగట్టుకొని ఫొటోలు తీయించటం ఎందుకు? వాటిని విస్తృతంగా సోషల్ మీడియాలో పదలటం ఎందుకు? సోషల్ మీడియాను ఒక ప్రచార వేదికగా ఉపయోగించుకుంటున్న బిజెపీకి, మోడికి మాత్రమే తెలిసిన వ్యూహం అది!

ఏ పనులకు ఏ విధంగా ప్రచారం పొందుతారనేది ఆయా పార్టీల, వ్యక్తుల ఇష్టం, కానీ, ఒక ప్రచార వ్యూహంగా అమర్చబడతాయని మనకు ఇట్టే అర్థమవుతుంది. సాదాసీదాగా సాగిపోవాల్సిన ఇలాంటి సహజ చర్యలకు పనిగట్టుకొని ఫొటోలు తీయించటం ఎందుకు? వాటిని విస్తృతంగా సోషల్ మీడియాలో పదలటం ఎందుకు? సోషల్ మీడియాను ఒక ప్రచార వేదికగా ఉపయోగించుకుంటున్న బిజెపీకి, మోడికి మాత్రమే తెలిసిన వ్యూహం అది!

సోషల్ మీడియా.. అదృశ్య ముఖం!

పనిగట్టుకొని ప్రచారం!

సంఘటన ఆధారంగా ఇన్ని పుచ్చకునేది సమాచారం. ఆ సమాచారాన్ని ఉద్దేశపూర్వకంగా విస్తరించటం ప్రచారం. చాలాకాలం వరకు మన సమాజానికి ఇది రెండే పరిచయం. సంఘటన లేకుండా, జరక్కుండా సమాచారం ఉండనేది మన అభిప్రాయం. కానీ, సంఘటనతో సంబంధం లేకుండానూ కొన్ని ప్రచారాలు సాగుతూ ఉంటాయి. వాటినే పదంతులు అంటారు. సాధారణంగా ఈ పదంతులకు జీవితకాలం తక్కువ. అసలు నిజం ఏమిటో తెలిపోయాక – పదంతి చచ్చిపోతుంది. దానిని నమ్మినవాళ్లు, ఏరికోరి ప్రచారం చేసినవాళ్లు నాలుక కరుచుకుంటారు. చెబ్బబాటు కాని సమాచారాన్ని మోసినందుకు నవ్వుల పాలవుతారు. ఇంగితజ్ఞానం ఉన్నవాళ్లుయితే – పదంతిని ప్రచారం చేసినందుకు నొచ్చుకుంటారు. రెంపలు వేసుకుంటారు. ఇదంతా

సమాచారవ్యవస్థ ఆధునిక సాంకేతిక రూపం దాల్చక

విదేశాన్ని ఒక ప్రచార వ్యూహంగా ఎంచుకోవటమే పెద్ద ప్రమాదకర ధోరణి. బిజెపి అనుకూలర ప్రచారం చూస్తే.. దానిలో మత విద్వేషం కొట్టొచ్చినట్లు కనిపిస్తుంది. దేశభక్తికి వాళ్లే నిరసనం చెబుతారు. బిజెపిని వ్యతిరేకించినా, విమర్శించినా, భిన్నమైన అభిప్రాయం చెప్పినా – వెంటనే ‘దేశద్రోహ’ ముద్ర చేసేస్తారు. చరిత్రను వక్రీకరించి పదే పదే పల్లె వేస్తారు. బిజెపిని ఏమాత్రం విమర్శించినా – “మీరు పాకిస్తాని పొండి” అని రౌడీయజం ప్రదర్శిస్తారు. సంస్కృతి, ధర్మం అంటూనే పచ్చిమాతులు తిడతారు.

“చంపెస్తాం” అని బహిరంగ హెచ్చరికలు చేస్తారు. తమకు ఇష్టం లేని వ్యక్తుల పట్ల విపరీత విద్వేషం కక్కతారు. ఇటీవల సిబిఐ మాజీ అధికారి చేసిన ట్విట్ డీనికీ బలమైన

ఉదాహరణ. ఆతడు ఆ మధ్యనే బిజెపిలో చేరాడు. స్వామి అగ్నివేళ మరణాన్ని ఆయన హర్షించాడు. ‘యుముడు ఇంత ఆలస్యం ఎందుకు చేశాడా?!” అని వ్యాఖ్యానిస్తూ బాధపడ్డాడు కూడా. ఆ స్థాయి ఉన్నతాధికారి ఇంత దిగజారి మాట్లాడతాడా? అని చాలామంది ఆశ్చర్యపడ్డారు. అదీ, బిజెపి భావజాల మహిమ. ఆ పార్టీ మంత్రులూ, ఎంపీలూ, ఎమ్మెల్యేలూ ఇంతకుమించి విద్వేషం మాట్లాడారు. రాజ్యాంగానికి, ప్రజాస్వామ్యానికి విరుద్ధంగా అనేక వ్యాఖ్యలు చేశారు. నిత్యం ఎవరో ఒకరు చేస్తూనే ఉంటారు. అయినా సరే, బిజెపి వారిపై లాంటి చర్యలూ తీసుకోదు. ఎందుకంటే – ప్రజలను అవిధంగా రెచ్చగొట్టడం తమకు లాభిస్తుందని ఆ పార్టీ భావిస్తుంది. చిత్రం ఏమిటంటే – ఫేస్‌బుక్, వాట్సాప్, ట్యూటర్ కూడా ఆ వ్యాఖ్యలను నియంత్రించవచ్చు, తొలగించవచ్చు. విద్వేష అవుతాయి. అత్యధికమంది చూస్తారు. అది వారికి కూడా లాభసాటి. ఈ విధంగా సమాజానికి హాని కలిగించే భావోద్వేగాల నాటకం బిజెపి, సోషల్ మీడియా లభికి ఉపయోగ పడుతుంది. ఇది సమాజానికి అత్యంత నష్టదాయకం!

ఉంటుంది. దానికి సోషల్ మీడియాను ఒక వేదికగా వాడుకుంటోంది. దేశంలో ఇంతే పార్టీకి లేనివిధంగా భారీ బలి సెల్ బిజెపికి ఉంది. “అబద్ధాలైనా ప్రచారం చేయండి. ప్రజలను కదిలించండి” అని ఆ పార్టీ ముఖ్య నాయకుడు, కేంద్ర హోంమంత్రి అమిత్ షా ఆ విభాగానికి బహిరంగంగానే పిలుపునిచ్చాడు. ఈ

ముందువాటి సంగతి! ఇప్పుడు పరిస్థితి మారింది. పదంతినే వాస్తవ విషయంగా ప్రచారం చేయటం ఒక ఉద్యోగంగా మారింది. ఉధృతంగా సాగుతోంది. డీనికీ ఫేస్‌బుక్, వాట్సాప్, ట్యూటర్ వంటి సామాజిక మాధ్యమాలు వేదికలు అవుతున్నాయి.

సైన్సు ఆధారంగా నిర్ణీతమైన ఆత్మ్యాధునిక సమాచార వ్యవస్థలు ఇప్పుడు ఆ సైన్సుకే బిన్నంగా వినియోగితమవుతున్నాయి. ఇక్కడ సైన్సుంటే సత్యాన్వేషణ. కార్యకారణ సంబంధాన్ని కచ్చితంగా కలిగి ఉంటే వైజ్ఞానిక ప్రక్రియ. కానీ, అబద్ధాలూ, అతిశయోక్తులూ, కుటిల కుయుక్తులూ కార్యకారణ సంబంధాన్ని భాతరు చేయచ్చు. సత్యం ఆధారంగా నడవచ్చు. సెంటిమెంట్లు, సంపలనాల ఆధారంగా అవి పురుషు పోషకుంటాయి, విస్తరిస్తాయి. విద్వేషాలను, విధ్వంసాలను సృష్టిస్తాయి. భావోద్వేగ పునాదుల మీద మనుషులను నిభజిస్తాయి. మనసుల మీద విష బీజాలను నాటుతాయి. ప్రపంచం నలుమూలలా విస్తరించిన ఫేస్‌బుక్, వాట్సాప్, ట్యూటర్ వంటివి సమాచార వ్యాప్తికి సమాన స్వేచ్ఛను ఇస్తున్నట్లు పైకి కనిపిస్తూనే – ఉద్దేశపూర్వకంగా రాజకీయ, వ్యాపార ఆజెండాలను మోస్తున్నాయి. చాలాకాలంగా వస్తున్న విమర్శలూ, ఇటీవల సంఘటనలూ ఈ విషయాన్ని రూపొందిస్తున్నాయి.

భావోద్వేగాలతో బలమైన క్రీడ

ఏదైనా ఒక రాజకీయ పార్టీ బలపడాలి అంటే – అది ప్రజల సమన్వయపై, ప్రజల మధ్య పనిచేయటం ఒక సాంప్రదాయ పద్ధతి. అలా పనిచేయడం ద్వారా ఏర్పరుచుకున్న పునాది మీదనే అది పెరుగుతుంది. ఇతరత్రా రాజకీయ పరిణామాలు దానికి కలిసి వస్తే ఎన్నికల్లో రాజీస్తుంది. ఇలాంటి పద్ధతికి భిన్నంగా కేవలం ప్రచార రంగాన్ని అత్యంత చేసుకొని, అడుగులు వేస్తున్న పార్టీ బిజెపి. అడుగులు వేస్తున్న కాలంలోనే – బిజెపి దాంతో అంటకొంటు మొదలుపెట్టింది. భావోద్వేగాల మీద ప్రజలను ఓట్లుగా మార్చుకునే పార్టీకి ప్రజల వైనందిన సమన్వయ కన్నా – సెంటిమెంట్లే కీలకం. సెంటిమెంట్లకు విశ్వాసం తప్ప నిజానిజాలతో సంబంధం ఉండదు. కులం, మతం, వైప విశ్వాసాలూ, గత చరిత్రల పునతలూ వంటి వాటిని అది ఆసరాగా చేసుకుంటుంది. వాటి గురించైనా ఉన్నది ఉన్నట్టు చెబితే ప్రజల ఉద్వేగాల్లో మార్పుండదు. నిజ జీవిత సమస్యలూ, అవసరాలే వారిని ప్రభావితం చేస్తూ ఉంటాయి. అలాంటి స్థితిని దాటించి, నిజావసరాలకు మించిన భావోద్వేగాలను రగిలించటం ఒక ఎత్తుగడగా బిజెపి తరచూ భావిస్తూ ఉంటుంది. దానికి సోషల్ మీడియాను ఒక వేదికగా వాడుకుంటోంది. దేశంలో ఇంతే పార్టీకి లేనివిధంగా భారీ బలి సెల్ బిజెపికి ఉంది. “అబద్ధాలైనా ప్రచారం చేయండి. ప్రజలను కదిలించండి” అని ఆ పార్టీ ముఖ్య నాయకుడు, కేంద్ర హోంమంత్రి అమిత్ షా ఆ విభాగానికి బహిరంగంగానే పిలుపునిచ్చాడు. ఈ

“పదుగురూడు మాట పాటియై ధర జెల్లు ఒక్కదాడు మాట ఎక్కవెందు?” అన్నాడు వేమన. సమాజంలో ఎక్కువమందికి గల అభిప్రాయానికి ఎక్కువ విలువ ఉంటుంది. అది చెల్లుబాటువుతుంది. మరి ఎక్కువమంది కావాలనే తప్పుడు అభిప్రాయాన్ని ప్రచారం చేస్తే ఏమవుతుంది? అది తప్పుడిది అయినప్పటికీ, తాత్కాలికంగా అయినా సరే, చెలామణి అవుతుంది. దీనికి ఉదాహరణగా “నల్లమేక - బ్రహ్మణుడు” కథ ఉండనే ఉంది. అయితే, సత్యం వెల్లడయ్యేంతవరకే అబద్ధాలు వర్ధిల్లుతాయి.

కమ్యూనిస్టు వ్యతిరేక ప్రచారం, ప్రతిపక్షాలపై ఆకాశానికెత్తటం, బిజెపిని విమర్శించే పోస్టులపై మూకుమ్మడి దాడి చేయడం, బూతులు తిట్టటం, వ్యక్తిత్వాన్ని కించపర్చటం ... ఈ కాషాయ దళ ప్రచార విభాగం పని. ఈ విషయాల్లో ‘పనితనాన్ని’ బట్టి జీతభజ్యాలను ఉంటాయి. ఈ బృందాలకు నాయకత్వం వహిస్తున్నవారు ఫేస్‌బుక్, వాట్సాప్, ట్యూటర్లంతో నిత్య సత్సంబంధాలు కలిగి ఉంటారు. వారు చేస్తున్న విద్వేష, అసత్య, అనుకూల ప్రచారానికి ఎక్కడా ఆటంకం కలగకుండా మేనేజ్ చేస్తారు. ఈ ప్రచారంలో ఆరితేరిన కమలాకరులు ప్రసిద్ధ సామాజిక మాధ్యమాల్లో ఉద్యోగులుగానూ చేరతారు. ఇదంతా వ్యూహాత్మకంగా సాగుతోంది. దాదాపు పదేళ్ల నుంచి ఇది పకడ్బందీగా నడుస్తోంది.

మోడి ప్రధాని అభ్యుదా ప్రకటించినప్పటికీ సోషల్ మీడియా బిజెపి సేవలో తరిస్తోంది. గుజరాత్ సరమేధంతో ప్రతిష్ఠ కోల్పోయిన మోడిని ఒక గొప్ప నాయకుడిగా చూపించే బాధ్యతను తలకెత్తుకుంది. గుజరాత్ మోడల్ చాలా గొప్పదంటూ ఇటు సాంప్రదాయ మీడియా, అటు సోషల్ మీడియా ఏక పల్లవి ఎత్తుకోవటానికి చాలా ‘మేనేజ్‌మెంట్’ జరిగింది. డింతో, ఎన్నికలకు ముందే మోడి గొప్ప నాయకుడిగా అవతరించాడు. ఫేస్‌బుక్ భారతదేశంలో అడుగిడి, విస్తరిస్తున్న సమయం అది. అప్పటికే ఆమెరికాలో ఒబామా గెలిచి, తొలి ఫేస్‌బుక్ ప్రచార అధ్యక్షుడిగా పేరొందాడు. దానిని ఇండియాలో బిజెపి అందించుకుంది. ఆ పార్టీ అనుకూల బృందాలు ఫేస్‌బుక్ నిర్వహణలో కీలకపాత్ర వహించటం మొదలుపెట్టాయి. 2014 ఎన్నికల్లో బిజెపి గెలిచాక – ఫేస్‌బుక్ ఉన్నతోద్వేగంగా ఉన్న అంఖీదాన్ రాసిని ఒక వాస్తవమే కాషాయదళంతో ఆ సంస్థకు ఉన్న బలమైన

ఫేస్‌బుక్ పక్షపాత వైఖరి

ఫేస్‌బుక్ తాము చాలా గొప్ప నియంత్రణా సూత్రాలు పాటిస్తున్నట్లు పైకి చెబుతుంది. అసత్యాలకు, విద్వేషాలకు, అశీలానికి తావివ్వం అని అంటోంది. కానీ, అవరణ అలా లేదు. పైగా తీవ్ర పక్షపాతంతో వ్యవహరిస్తున్నట్లు సులభంగానే కనిపిస్తోంది. బిజెపి అనుకూల విద్వేష ప్రసంగాలూ, పోస్టులూ సోషల్ మీడియా నిండా వుంఖాను వుంఖాలుగా కనిపిస్తాయి. ఫేస్‌బుక్ పైకి చెబుతున్న సూత్రాలను పాటించి ఉంటే – వాటిని ఇంకా ఎందుకు తొలగించలేదు? ఇతరులు బిజెపితో విభేదిస్తూ పెట్టే పోస్టులు తరచూ శల్య పరీక్షకు గురవుతున్నాయి. ఏవో ఫిర్యాదులు వచ్చాయన్న పేరిట వాటిని ఆపివేయటం, తొలగించటం, మరిన్ని వివరణలు కోరటం నిరంతరంగా జరుగుతోంది. బిజెపి వ్యతిరేక పోస్టులు పెడితే – ఫేస్‌బుక్ ఆకొంట్లు తరచూ డీయాక్టివేట్ అయిపోతున్నాయి. ఎందుకీలా జరుగుతోంది? బిజెపి అనుకూల ప్రాబల్యం వల్లే ఇలా జరుగుతుందన్నది వాస్తవం. జీతాలతో పెంచి, పోషించబడుతున్న బిజెపి బలి బృందాలు

తమకు వ్యతిరేక పోస్టులపై వరగా ఫిర్యాదులు చేస్తాయి. ఆ ఫిర్యాదులపై ఫేస్‌బుక్‌లో ఉన్న బిజెపి అనుకూల బృందాలు వేగంగా స్పందిస్తాయి. విద్వేష పోస్టులపై ఇతరులు చేసే ఫిర్యాదులను మాత్రం అంతగా పట్టించుకోవు.

బంధానికి నిదర్శనం. “ఫేస్‌బుక్ ప్రచారం మోడిని గెలిపించింది!” అని అమె సగర్వంగా ఆ వ్యాసంలో పేర్కొంది. ప్రధాని హోదాలో మోడి ఆమెరికా పర్యటనకు వెళ్లినప్పుడు ఫేస్‌బుక్ కార్యాలయాన్ని సందర్శించారు.. జాతీయభర్తలో ప్రత్యేకంగా సమావేశం అయ్యారు. ఆ తరువాత డిజిటల్ ఇండియా ప్రచారం హోరెత్తింది. దానిలో ఫేస్‌బుక్‌కు ప్రధాన భాగస్వామ్యం ఇవ్వటానికి ప్రయత్నం జరిగింది. దానికి వ్యతిరేకంగా అనేకమంది ఉద్యమించటంతో ఆగిపోయింది. ఈ ధోరణిపై ఫేస్‌బుక్ ఉద్యోగిల్లోనే వ్యతిరేకత ఉంది. ఆగస్టు 14న వాల్‌స్ట్రీట్ జర్నల్ ప్రచురించిన సుదీర్ఘ వ్యాసంలో ఇలాంటి అనేక అంశాలను ఏకరుపు పెట్టింది. బిజెపి అనుకూల విద్వేష ప్రచారాన్ని నియంత్రించకపోవడంపై కొంతమంది ఉద్యోగులు ఆసియా జోనల్ హెడ్ అంఖీదాన్‌ని ప్రశ్నించారు. “ఇక్కడ బిజెపితో పెట్టుకోవడం మన సంస్కృత నష్టం” అని అమె వారికి సర్ది చెప్పింది. అంఖీదాన్‌కు వ్యక్తిగతంగా బిజెపితో బలమైన సంబంధాలు ఉన్నాయి. అమె సోదరి ఎలివిస్‌తో పనిచేసింది. అంఖీదాన్ వ్యూహాత్మకంగానే ఫేస్‌బుక్‌లో పనిచేస్తుందని వాల్‌స్ట్రీట్ జర్నల్ పేర్కొంది. వాట్సాప్ కూడా ఫేస్‌బుక్ యాజమాన్యంలోనే ఉంది. ఆసోం, ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్‌లో జరిగిన మూకహత్యల్లో వాట్సాప్ ద్వారా జరిగిన తప్పుడు ప్రచారమే కారణం. ఢిల్లీ అల్లర్లలోనూ ఫేస్‌బుక్ విద్వేష ప్రచారపాత్రపై చాలా అనుమానాలు ఉన్నాయి. ఢిల్లీ శాసనసభా కమిటీ ఫేస్‌బుక్ యాజమాన్యానికి నోటీసులు ఇచ్చింది కూడా!

దేశంలో దాదాపు 40 కోట్ల మంది ఫేస్‌బుక్ యూజర్లు ఉన్నారు. వాట్సాప్ వినియోగిస్తున్న వారి సంఖ్య దాదాపు ఇంతే ఉంటుంది. ఒక సమాచారం అత్యంత వేగంగా, సులభంగా, ఖర్చు లేకుండా చేరిపోయే సాధనాలు ఇవి. ప్రజలను వివిధ పేర్లతో రెచ్చగొట్టి, విభజించే వ్యూహాలకు అవి వాహకాలు కాకుండా చూడాలి. అదే తరుణంలో వివిధ అంశాలపై ప్రజలు సంఘటితమయ్యే సమస్యక లక్ష్యానికి వాటిని వేదికలు చేయాలి. సామాజిక వేదికలు కూడా పడునైన కత్తి లాంటివే! దాంతో, శ్వేదికిత్తు చేసి ప్రాణం పోయివు! విచక్షణా రహితంగా వ్యవహరించి చావులకూ కారణం కావచ్చు. మంచివాడి చేతి ఆయుధం మంచిపనికి దోహదపడుతుంది. నేరుగా ప్రజలతో కలిసి, కదిలిస్తూనే – సామాజిక మాధ్యమల్లోనూ చైతన్యాన్ని పండించాలి మరి!

మీదకొచ్చాడు.

“ఇప్పుడే తెలిసిన తాజావార్త! నెల రోజుల్లో మినుఖ్ మినుఖ్ అనే ఉపగ్రహం వచ్చి పడి, భూగోళాన్ని బూడిద చేసేస్తుందట!” అని గొప్పగా చెప్పాడు.

“అమ్మో...నిజమా?” అక్కడున్న ఆడవాళ్ళు ఆశ్చర్యంతో నోరెళ్ళబెట్టారు.

“అది నిజమేగానీ ఆ ఉపగ్రహం గతులు మార్చి, మరో గ్రహంపై పడే ప్రయత్నంగా దేశవిదేశాల్లో యజ్ఞయాగాదులు చేస్తున్నారుట!” అని సుబ్బారావు కన్నా ముందే అమృలకృల ముచ్చట్లు అలకించడానికే టెర్రస్ మీదకు చేరి, వాకింగ్ పేరుతో అటూ ఇటూ తిరుగుతున్న అబోతు అప్పలస్వామి ముక్తాయించు ఇచ్చాడు.

“ఎవరు చెప్పారండీ? ఏ టీవీలో వస్తుందీ న్యూసు?” అని ఒకావిడ అడగ్గానే..

“ఏమో సుబ్బారావు గారు యూట్యూబ్‌లో చూశారేమో” అని ఒకామె క్లా ఇచ్చింది.

“ఏదేమైనా అప్పలస్వామి గారు చెప్పిందీ నిజమైతే బాగుణ్ణి. ఉపగ్రహాల గతులు మార్చే యజ్ఞయాగాదులు మనవాళ్ళు చేస్తే మనమూ మన అపార్ట్‌మెంట్‌లో పూజలు చేద్దాం!” అని అంది మరోకామె.

ఈ వార్త లిప్తపాటులో అపార్ట్‌మెంట్ మొత్తం అల్లుకుపోయింది. కొందరైతే యూట్యూబ్, ఫేస్‌బుక్, వాట్సాప్ లాంటి సోషల్ మీడియాలో సుబ్బారావు చెప్పిన వార్త నిజానిజాలు తెలుసుకోడానికి వెతకడం మొదలుపెట్టారు. మరికొందరు అప్పలస్వామి చెప్పిన యజ్ఞయాగాదులు వార్త విశేషాలు తెలుసుకోడానికి సోషల్ మీడియాలోని షేరింగ్, పోస్టింగ్స్‌ని లాగి లాగి, పీకి పీకి అంతర్జాల మధనం చెయ్యడం మొదలుపెట్టారు.

అపార్ట్‌మెంట్లో ఆ రోజు ఏ ఇంట్లో చూసినా ఇదే చర్చ.

అపార్ట్‌మెంట్‌లో ఒక ఫ్లాట్‌లో అద్దెకుంటున్న సైన్స్ మాస్టారు రాత్రి బాగా పొద్దుపోయాక ఇంటికి చేరుకునేసరికి ఆయన భార్య ఈ వార్తను చెవిలో వేసింది.

సైన్స్ మాస్టర్ ఫక్కన నవ్వి “ఉపగ్రహం పడితే ప్రపంచమే నాశనం అయిపోతుందని చెబితే మీరు ఎలా నమ్ముతారో నాకైతే అర్థంకావడం లేదు. ‘మినుఖ్ మినుఖ్’ అనేది ఒక కొరియన్ సినిమా ఇంకా రిలీజ్ కాలేదు. ఆ సినిమా మొత్తం ఒక సైన్స్ ఫిక్షన్. ఉపగ్రహం అంశం మీదే ఆ సినిమా తీశారు. అయితే సినిమా మీద హైప్ సృష్టించడానికి ఆ సినిమా నిర్మాతలు సినిమాలోని ఒక పాత్ర ‘త్వరలో మినుఖ్ అనే ఉపగ్రహం భూమి మీద పడి, భూమిని నాశనం చేస్తుంది!’

చెప్పిన డైలాగ్‌ని సినిమా టీజర్‌గా విడుదల చేశారు. ఆ టీజర్ సోషల్ మీడియాలో తెగ వైరల్ అవుతుంది” అని వివరించారు సైన్స్ మాస్టారు.

“మరి అప్పలస్వామిగారు చెప్పిన యజ్ఞయాగాదులు మాటేమిటో?” అని అడిగింది సందేహంగా సైన్స్ మాస్టార్ భార్య.

“అది కూడా ఒక సాధువుతో ఒక యూట్యూబ్ ఛానెల్ వాళ్ళు ఇంటర్వ్యూ తీసుకున్న వీడియో హెడ్ లైన్స్, అసలు దానికీ, ‘మినుఖ్ మినుఖ్ సినిమాకి సంబంధమే లేదు. అసలు ఆ సాధువు ఇంటర్వ్యూలో ఏం చెప్పాడంటే..

‘ఉపగ్రహాలు గాలిలో

తిరుగుతుండటం సాంకేతిక

గొప్పతనం కాదు, కేవలం

మానవజాతి తరతరాలుగా

చేస్తున్న

యజ్ఞయాగాదుల వల్ల

అవి గాలిలో తిరగగలుగుతున్నాయి.

సాధువులు, ఋషులు తలుచుకుంటే

సవగ్రహాలన్నింటి మీదకీ ఏ

ఉపగ్రహంమైనా మళ్లించగలరు’ అని

అర్థంపర్థం లేకుండా మాట్లాడాడు. ఆ

వీడియోనే సోషల్ మీడియాలో

చక్కర్లు కొడుతుంది.

“మరి మన

సుబ్బారావు,

అప్పలస్వామి

అలా చెప్పారేమిటి?”

అని మూతిని ప్రశ్నార్థకంగా తిప్పింది

సైన్స్ మాస్టార్ భార్య.

“వాళ్ళు కేవలం సోషల్ మీడియాలో టీజర్లు, యూట్యూబ్

హెడ్డింగులు చూసి ఇలాంటి ప్రచారాలు చేస్తున్నారేమో! అయినా ఇలాంటి వార్తలు, టీవీ న్యూస్ లేదా వార్తాపత్రికల్లోనో వస్తేనే నమ్మాలి. ఇలాంటి సోషల్ మీడియా పుకార్ల షికార్లు నమ్మకూడదు” అని చెప్పి భార్యకు హితబోధ చేశారు సైన్స్ మాస్టార్.

000

కథ

రెండోరోజు ఉదయం అపార్ట్‌మెంట్ అసోసియేషన్ వాళ్ళ నెలవారీ మీటింగ్ జరిగింది. ఆ మీటింగ్లోనూ ‘మినుఖ్ మినుఖ్’ ఉపగ్రహం గురించి, ఉపగ్రహాల దిశను మళ్లించే యజ్ఞయాగాదులు పుకార్ల షికార్లు గురించి చర్చ వచ్చింది.

“మీరు మోసుకొచ్చిన వార్తలు ఏ టీవీ ఛానెల్‌లో వచ్చాయి?

ఏ పత్రికల్లో చదివారు?” అని సుబ్బారావుని,

అప్పలస్వామిని అడిగాడు సైన్స్ మాస్టార్.

“నేను యూట్యూబ్లో చూశాను” అని సుబ్బారావు అంటే

“నేనూ యూట్యూబ్లోనే చూశాను” అని అప్పలస్వామి అన్నాడు.

“మీరు ఏ యూట్యూబ్ ఛానెల్ చూశారో తెలీదు కానీ, చాలా

యూట్యూబ్ వీడియోలన్నీ ఫేక్ వార్తల్ని మసాలా దట్టించి,

హంగామా చేస్తుంటాయి. ఇకపోతే మీరు ఆ వార్తల వీడియోలను

కూడా పూర్తిగా చూసినట్టు లేరు” అని అన్నాడు సైన్స్ మాస్టార్.

“అవునండీ మొత్తం వీడియోలు చూడలేదు. అయినా అన్నం

ఉడికిందో లేదో తెలుసుకోడానికి అన్నం మొత్తాన్ని పిసకాలటండీ! ఒక్క మెతుకును పిసికితే చాలదూ?!” అలాగే హెడ్డింగ్ చూస్తే వీడియో లోపల సారాంశం తెలీదా ఏంటి?” అని సాగదీసి అన్నాడు అప్పలస్వామి.

“అవునండీ సైన్స్ సారూ! మీరు సోషల్ మీడియాని ఫాలో అవుతున్నట్టు లేరు ‘మినుఖ్ మినుఖ్’ శాటిలైట్ గురించి మీరు విన్నట్టు లేదు. శాస్త్రవేత్తలే మనకి హెచ్చరించారు ఆ వీడియోలో! నేను మొత్తం వీడియో చూడలేదు జస్ట్ టీజర్ చూశాను. టీజర్ వీడియోకి అర్థం పడుతుంది అంటారు కదా?!” అని అన్నాడు మేధావిలా ఫోజ్ పెట్టి.

“అసలు నిజానిజాలు చెప్పండి సారీ! ఈ అప్పలస్వామి, ఆ సుబ్బారావు సార్లు గురించి మనకి తెలిసిందే కదా.. ‘ఇదిగో పులి అంటే అదిగో తోక’ అంటారు. ఇక సోషల్ మీడియాలో వచ్చిన తరువాత వీళ్ళ వార్తల ఫేక్ ప్రభావం వీక్కి వెళ్ళిపోయింది” అని అన్నారు అపార్ట్‌మెంట్ వాసులు చాలామంది సైన్స్ మాస్టార్‌తో.

సైన్స్ మాస్టార్ సుబ్బారావు, అప్పలస్వామి మిడిమిడి జ్ఞానంతో ప్రచారం చేసిన ఫేక్ న్యూస్ అసలు గుట్టు విప్పి అందరికీ అర్థమయ్యేటట్లు మినుఖ్ సినిమా గురించి, సాధువు వ్యాఖ్యానాలను వివరించి చెప్పారు. అంతేకాదు సోషల్ మీడియా యొక్క కీడూ మేలూ రెండూ విడమరిచి సోదాహరణలతో చెప్పాడు. ఆ రోజు ఆదివారం కావడంతో అపార్ట్‌మెంట్ వాసులు చాలాసమయం అక్కడే ఉండి, సైన్స్ మాస్టార్ చెప్పిన విషయాలు శ్రద్ధగా విని, తమకున్న సందేహాలు అతన్ని అడిగి నివృత్తి చేసుకున్నారు. ♦

సెకలజ్

డాక్టర్ విశేష్, సెకలజ్
8019 000066

విజయాల్లో సోషల్ మీడియా ప్రధానపాత్ర పోషిస్తుందంటే అతిశయోక్తి లేదు.

కానీ ఈ సోషల్ మీడియాను పీడిస్తున్న ప్రధానమైన సమస్య “ఫేక్ న్యూస్.” కొన్ని రాజకీయ పార్టీలు, మత సంస్థలు, కుల సంస్థలు... ఫేక్ న్యూస్‌తో విభేదాలు రెచ్చగొట్టి, సమాజాన్ని నిట్టనిలువునా చీల్చేసి లబ్ధి పొందుతున్నాయి. కావాలని ఫేక్ న్యూస్ వ్యాప్తిచేసి పేటిఎమ్ బ్యాచ్ కొందరైతే, మూఢ విశ్వాసాలతో తప్పుడు వార్తలను ప్రచారం చేసేవారే ఎక్కువ.

అసలు ఫేక్ న్యూస్‌ను అలా ఎందుకు షేర్ చేస్తారు?

ఫేక్ న్యూస్ గురించి తెలుసుకునేముందు అసలు మనం సమాచారం ఎలా తీసుకుంటామో, అర్థం చేసుకుంటామో తెలుసుకుందాం. మనం ఏం నేర్చుకున్నా, ఎంత నేర్చుకున్నా... మన పంచేంద్రియాల నుంచి సేకరించిన సమాచారం ఆధారంగానే. అయితే ప్రతి

తప్పుడు వార్తలు ఎందుకు ప్రచారం చేస్తారంటే...

ఇంద్రియానికి తనదైన పరిధి ఉంది. ఆ పరిధిలో మనకు చేరిన సమాచారాన్ని మాత్రమే మనం అర్థం చేసుకోగలం. దానికి ఇవతలా అవతలా ఉన్న సమాచారం మనకు ఎన్నటికీ అర్థం కాదు. ఉదాహరణకు ఎక్స్ రే, అల్ట్రాసౌండ్ సౌండ్ లాంటివి మన పంచేంద్రియాలతో చూడలేం, వినలేం. ప్రత్యేక సాధనాలు వాడాల్సిందే. పంచేంద్రియాల పరిధిలో మనకు చేరిన సమాచారాన్నీ... విలువలు, విశ్వాసాలు, భాష, ప్రాంతం, ఆటిట్యూడ్ లాంటి ఫిల్టర్లతో వడపోస్తాం. అలా వడపోసిన సమాచారంలోనూ మనకు అవసరంలేనిది తీసేసి (డిలీట్), మన అవసరానికి అనుగుణంగా మార్చేసి (డిస్టార్ట్), మనకు ఈజీగా ఉండేలా గుదిగుచ్చి (జనరలైజేషన్) మనసులో భద్రపరచుకుంటాం. అంటే జరిగే సంగటనల్లో కొద్దిపాటి మాత్రమే మనకు చేరుతుందన్నమాట. ఇదేదీ మనం కావాలని, అనుకుని చేయం. అచేతనంగా మనసులో జరిగిపోతుందన్నమాట.

అబద్ధాలను

ఎందుకు షేర్ చేస్తారంటే ...

- ❖ తాము నమ్మేవారు రాసినప్పుడు
- ❖ తమ నమ్మకాలకు అనుకూలంగా ఉన్నప్పుడు
- ❖ తమ భావోద్వేగాలను సంతృప్తిపరచినప్పుడు
- ❖ రాజకీయ, మత విశ్వాసాల ప్రచారం కోసం
- ❖ ఎక్కువ లైకులు, షేర్ కోసం
- ❖ విలువైన సమాచారాన్ని మిస్ అవుతామనే భయంతో
- ❖ ఇన్‌స్టంట్ అవేర్సెస్ కల్పించడం కోసం
- ❖ ఆన్లైన్ స్పీహితులకు కొత్త సమాచారం అందించడం కోసం
- ❖ తమ గ్రూపు సభ్యులను సంతృప్తి పరచడం కోసం
- ❖ నిజానిజాలు తెల్లీ ఓపిక, సమయం లేక

అందుకే దీన్ని “అన్ కాన్సియస్ ఫిల్టరింగ్” అంటారు.

పత్రికలు, టీవీలైనా ఇంతే. ఆయా పత్రికల పాలసీ..

అంటే ఆయా పత్రికల, టీవీల యాజమాన్యాల పాలసీలకు అనుగుణంగా ఉన్న వార్తలకు మాత్రమే ప్రాధాన్యం దక్కుతుంది. వాళ్ళకు నచ్చని న్యూస్ ఏదో లోపలి పేజీలో ఓ చిన్న ముక్కగా మిగిలిపోతుందని ప్రఖ్యాత అమెరికన్ లింగ్విస్ట్ నోమ్ చోమ్స్కీ ఎప్పుడో చెప్పాడు. దీన్ని “కాన్సియస్ ఫిల్టరింగ్” అనవచ్చు. అయినా సరే... పత్రికల్లో, టీవీల్లో వచ్చే వార్తలకు ఆయా సంస్థలు జవాబుదారీగా ఉంటాయి. కానీ సోషల్ మీడియాలో ఎవ్వరికీ ఎలాంటి జవాబుదారీతనం ఉండదు. ఎందుకంటే అది ఎవ్వరి నియంత్రణలోనూ ఉండదు. ఏ న్యూస్ ఎప్పుడు, ఎక్కడ ఎలా పుట్టిందో, ఎవరు పుట్టించారో ఎవ్వరికీ తెలియదు. ఎవరి మనోభావాలకు, నమ్మకాలకు, రాజకీయ సిద్ధాంతాలకు అనుకూలంగా, అనుగుణంగా ఉండే పోస్టులను వారు షేర్ చేస్తుంటారు. ఈ విషయం తెలుసుకున్న రాజకీయ పార్టీలు, మతోన్మాద సంస్థలు తప్పుడు వార్తలను సృష్టించి, అవే నిజమని నమ్మించి ప్రచారం చేయిస్తున్నాయి. సామాన్య ప్రజలు ఆ ఆటలో పావులవుతున్నారు.

సాధారణ ప్రజలు తమ నమ్మకాలకు దగ్గరగా ఉండేవాటిని లేదా తమ నమ్మకాలను బలపరిచే పోస్టులను షేర్ చేస్తుంటారు. తాము నమ్మినదాన్ని, తమ నమ్మకాలను బలపరిచే సమాచారాన్ని తాము మిస్ అవుతామేమో, పోస్ట్ చేయకపోతే తాము వెనుకబడిపోతామేమో అనే భయంతో షేర్ చేస్తుంటారు. అందుకోసం తమ ఆన్లైన్ ట్రస్ట్ ను ఉపయోగిస్తుంటారు. ఉదాహరణకు.. మనం మన కుటుంబ సభ్యులను, స్నేహితులను, మనం ఫాలో అయ్యేవారిని, ఆరాధించే వారిని ఎలాంటి సందేహం లేకుండా నమ్ముతాం. మన నమ్మకాలకు అనుగుణంగా ఉన్నవైతే వెంటనే అంగీకరిస్తాం. వాళ్ళ ఏదైనా పోస్ట్ చేస్తే

ఎలాంటి సంకోచం లేకుండా షేర్ చేస్తాం. దీన్నే

“కాగ్నిటివ్ బయాస్” అంటారు.

ఫేక్ న్యూస్ రాసేవారికి, ప్రచారంలో పెట్టేవారికి ఈ విషయం బాగా తెలుసు. అందుకే భయం, కోపం, ద్వేషం, ఆశ్చర్యం కలిగించేలా, రెచ్చగొట్టేలా పోస్టులు రాస్తుంటారు. ఎప్పుడైతే ఉద్వేగం ఉరకలేస్తుందో ఆలోచన, తార్కికత లోపిస్తాయి. అందుకే చాలామంది ఆలోచించకుండా షేర్ చేస్తుంటారు.

ఉదాహరణకు.. నెస్ట్రా కుటుంబం గురించి వచ్చిన పోస్టులు... తమకు అంతకుముందు తెలియని రహస్యమేదో తెలిసిందన్న ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తాయి. పాకిస్తాన్ గురించి రాసిన పోస్టులు... తమలోని ద్వేషాన్ని వెలిబుచ్చే అవకాశాన్ని కల్పిస్తాయి. మోదీని 11వ అవతారంగా పొగిడే పోస్టులు... ఆరాధనను వ్యక్తపరిచేందుకు ఉపయోగపడతాయి. అలా భావోద్వేగాలను రెచ్చగొట్టే పోస్టుల మాయలో పడి, షేర్ చేసేస్తూ ఉంటారు. తమ నమ్మకాన్ని సపోర్ట్ చేసేలా ఉంటే చాలు.. అబద్ధమని తెలిసినా షేర్ చేసేస్తూ ఉంటారని మరో అధ్యయనం చెబుతోంది. ఎందుకంటే, నిజానిజాల కన్నా తమ పోస్ట్ కు ఎంతమంది లైక్ కొట్టారు, ఎంతమంది షేర్ చేశారు అనేది వారిని తప్పు దారి పట్టిస్తుంది.

ఫేస్‌బుక్‌కు దూరంగా సెలబ్రిటీలు

ప్రపంచంలోనే సోషల్ మీడియా ప్రసిద్ధి చెందిన వేదికగా పేరు తెచ్చుకొంది. 24 గంటలపాటు సోషల్ మీడియాకు దూరంగా ఉండాలని కొందరు ప్రముఖులు నిర్ణయించుకున్నారు. అసలేమైంది? ఎందుకు అలాంటి నిర్ణయం తీసుకున్నారు?

ఇటీవలి కాలంలో సోషల్ మీడియా వేదికగా ద్వేషపూరిత ప్రచారాలు, తప్పుడు సమాచారాలు ఎక్కువైపోతున్నాయి అనేది వాస్తవం. వ్యక్తిగత ప్రతిష్టకు భంగం కలిగేలా పోస్టులు పెడుతున్నా సోషల్ మీడియా యాజమాన్యం ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోవడం లేదు.

ఈ నేపథ్యంలో కొందరు ప్రముఖులు నిరసన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. ముఖ్యంగా సెలెబ్రిటీలు. వారిలో కిమ్ కర్దషియన్, బ్రెటానిక్ ఫేమ్

లియోనార్డ్ డికాపియో, సచా బారన్ కోహెన్, కాటీ పెర్రీ, మైఖేల్ బిజోర్డాన్ వంటి స్టార్స్ అంతా కలిసి 'స్పాట్ హేట్ ఫర్ ప్రాఫిట్' (Spot hate for profit) నిర్వహిస్తున్న నిరసనకు

మద్దతు ప్రకటించారు. 24 గంటల పాటు ఫేస్ బుక్, ఇన్స్టాగ్రామ్‌లలో ఎటువంటి పోస్టింగులూ చేయమని చెప్పారు. సెప్టెంబర్ 15న వారు ఎలాంటి పోస్టింగులు

'STOP HATE FOR PROFIT':
350+ BRANDS PULL ADS TO FORCE FB TO ADDRESS HATE SPEECH AND MISINFORMATION

చేయలేదు. వీరిలో కిమ్ కర్దషియన్‌కు ఇన్స్టాగ్రామ్‌లో ఏకంగా 188 మిలియన్ల మంది ఫాలోవర్లు ఉన్నారు. 'ఫేస్‌బుక్, ఇన్స్టాగ్రామ్‌లలో తప్పుడు సమాచారాన్ని అనుమతిస్తుంటే నేను మానంగా కూర్చోలేను' అంటూ కిమ్ కర్దషియన్ చెబుతున్నారు. ఈ రెండు వేదికల్లో మార్పు రావాలని ఆమె పిలుపునిచ్చారు.

సెలబ్రిటీలతో పాటు పలు సంస్థలు యాడ్స్ నిలిపివేసి ఫేస్‌బుక్ మీద నిరసన వ్యక్తం చేశాయి. ఎన్నికల సందర్భంలో, పలు వివాదాస్పద ఘటనల విషయంలో తప్పుడు వార్తలు, అబద్ధ ప్రచారాలు సోషల్ మీడియాలో మరి శ్రుతి మించుతున్నాయి. అందుకే ఇప్పుడు సెలెబ్రిటీలంతా నిరసనకు దిగారు. ♦

విద్వేషంపై ఇతడు నిలదీశాడు ..!

తరచూ ఏదో ఒక చిక్కు ఎదుర్కొనే ఫేస్‌బుక్ ఇప్పుడు సంస్థ ఉద్యోగుల నుంచే విమర్శలను ఎదుర్కొంటోంది. ఆ సంస్థకు చెందిన ఉద్యోగి ఒకరు తాజాగా చేసిన విమర్శ, రాజీనామా ఇప్పుడా సంస్థ నిజాయితీని ప్రశ్నార్థకం చేస్తోంది. 28 ఏళ్ల యువ ఇంజనీర్ అశోక్ చంద్వా... ఫేస్‌బుక్ ఉద్యోగిగా ఇదే తన చివరిరోజు అంటూ పెట్టిన మెసేజ్ ఇప్పుడు సోషల్ మీడియాలో హల్చల్ చేస్తోంది. ఫేస్‌బుక్ మీద ఇప్పటికే వస్తున్న విమర్శలను అది మరింత బలపరుస్తోంది.

అశోక్ ఆరోపణ ఏమంటే.. ఫేస్‌బుక్ సరైన మార్గంలో నడవటం లేదని.. ద్వేషం నుంచి సంస్థ లాభాల్ని పొందుతుందని. అది చాలా తీవ్రమైన ఆరోపణ. అతడు ఐదున్నరేళ్లు

గా ఫేస్‌బుక్‌లో పనిచేస్తున్నాడు. అమెరికాలో మాత్రమే కాదు.. ప్రపంచవ్యాప్తంగానూ ద్వేష భావనతో లాభం పొందాలనుకునే సంస్థలో భాగస్వామి కావటం తనకు ఇష్టం లేదని.. అందుకే జూబ్‌ను వదిలేస్తున్నట్లు అతడు పేర్కొన్నాడు.

విద్వేష సమాచారం.. అసత్య సమాచారాన్ని నియంత్రించాలని పలువురు హక్కుల ఉద్యమకారులు.. సామాజిక కార్యకర్తలు కోరినా.. ఫేస్‌బుక్ అందుకు తగ్గట్టు చర్యలు తీసుకోవటం లేదని అశోక్ పేర్కొన్నాడు. సంస్థ తగిన చర్యలు తీసుకోకపోవటంపై తన నిరసనను వ్యక్తం చేసిన అతడు.. తన ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసి.. తన మనసులోని మాటను చెప్పి సంచలనంగా మారాడు. ♦

ఇక్కడ టాప్‌లో ఈ స్టార్లే!

పదిహేనేళ్ల క్రితం... సామాజిక మాధ్యమాలు లేని ఆ కాలంలో సినిమా స్టార్లంటే అభిమానం ఇప్పటి కంటే ఎక్కువే ఉండేది. వారి అభిమాన కళాకారులకు ప్రజలు ఉత్తరాలు రాసేవారు. స్టార్ల ఇంటి ముందుకు వెళ్లి, వారిని కలవాలని తాపత్రయపడేవారు. పోటీపడి ఆటోగ్రాఫ్‌లు తీసుకునేవారు. అయితే ప్రస్తుతం పరిస్థితుల్లో ఎంతో మార్పు... ఇప్పుడు సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా తమ అభిమాన స్టార్లను డిజిటల్‌గా పలకరించవచ్చు. ఈ వేదికలపై వారు పోస్ట్ చేసి సినిమా విశేషాలతో పాటు వ్యక్తిగత, కుటుంబ విషయాలనూ తెలుసుకోవచ్చు. లైక్‌లు, షేర్‌లతో ఆనందాన్ని పంచుకోవచ్చు. అందుకే ప్రస్తుతం ఒక స్టార్‌కి ఎంత ఫాలోయింగ్ ఉంది అనేది సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా లెక్కపడుతున్నారు. కొందరు ఆర్టిస్టులైతే తమ సోషల్ మీడియా అకౌంట్‌లను నిర్వహించే విషయంలో ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ చూపిస్తున్నారు. సోషల్ మీడియాలో ఫాలోయింగ్‌ను పెంచుకుంటూ రికార్డులు సృష్టిస్తున్నారు. అయితే, ఈ తరహా మీడియా ప్రచారం ప్రజల్లో ఈ

అల్లు అర్జున్

ట్విట్టర్ : 10 మిలియన్స్
ఇన్స్టాగ్రామ్ : 7.6 మిలియన్స్
ఫేస్‌బుక్ : 4.8 మిలియన్స్

అల్లు అర్జున్ తెరపైన నటన వరంగా కానీ, తెర వెనుక స్టైల్ సింబల్‌గా కానీ తరచుగా హెడ్‌లైన్స్‌లో ఉండే నటుడు. ముఖ్యంగా ఈ హీరో డ్యాన్స్ స్క్విల్స్‌తో అభిమానుల మనసుల్ని అమితంగా దోచుకున్న వ్యక్తి. ఈ స్టైలిష్ స్టార్ ఆకర్షణ రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనే కాకుండా కేరళలో ఎక్కువగా ఉంటుంది. కొన్ని ఉత్తర భారతదేశంలో పలు ప్రాంతాల్లోనూ అల్లు అర్జున్‌కి అభిమానం బాగానే ఉంది. అందుకే సామాజిక మాధ్యమాల్లో 22.5 మిలియన్ ఫాలోవర్లతో దూసుకుపోతున్నాడు.

స్టార్‌లకు ఉండే నిజమైన ఫాలోయింగ్‌ను ప్రతిబింబిస్తుందా అన్నది సందేహాస్పదమే!

సెలబ్రిటీలంతా ఎక్కువగా ట్విట్టర్‌నే వినియోగిస్తుంటారు. కొంతకాలం క్రితం వరకూ మన తెలుగు సూపర్‌స్టార్లను గమనిస్తే సినిమా షూటింగ్‌లు, ఫంక్షన్లు, విదేశీ పర్యటనలో తప్ప బహిరంగ వేదికలపై కనిపించడం అరుదుగానే ఉండేది. అయితే ఈ డిజిటల్ ప్రపంచంలో వారివారి అభిమానులతో ఎప్పటికప్పుడు టచ్‌లో ఉండటం స్టార్ హీరోలకు తప్పనిసరి అయ్యింది. వారివారికున్న మార్కెట్‌ను బట్టి వారి పరిధిని మరింత పెంచుకోవడానికి సామాజిక మాధ్యమాలు అత్యవసరమయ్యాయి. దీనికి ఉదాహరణగా 'బాహుబలి' సినిమా తర్వాత ప్రభాస్‌కి ఫాలోవర్స్ అనూహ్యంగా

పెరగడాన్ని చెప్పొచ్చు. ఈ క్రమంలోనే సామాజిక మాధ్యమాల్లో మన తెలుగు సినిమా స్టార్లకు ఉన్న ఫాలోవర్స్‌ని గమనిస్తే ఇటీవల మహేష్‌బాబుతో ఎక్కువ మంది ఫాలోవర్స్ ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది. మొత్తానికి సామాజిక మాధ్యమాల్లో టాప్ 5 స్థానాల్లో ఉన్న మన స్టార్ల వివరాలు చూద్దాం.

విజయ్ దేవరకొండ

దక్షిణ భారతదేశం నుంచి ఇన్స్టాగ్రామ్‌లో 8 మిలియన్ ఫాలోవర్స్‌ని దాటేసిన నటుడిగా విజయ్ దేవరకొండ రికార్డు సాధించాడు. వైవిధ్యమైన తన సినిమాలు, మాటతీరునే స్టైల్ సింబల్‌గా మార్చుకున్న విధానం, తెరవెనుక వ్యక్తిగత జీవితంలో కనిపించే ప్రత్యేకతలు ఈ హీరోని అతి తక్కువ కాలంలోనే అగ్రహీరోగా నిలపడమే కాకుండా సామాజిక

మాధ్యమాల్లోనూ హీరోగా నిలబెట్టాయి. అలాగే కరోనా కాలంలో 17,723 కుటుంబాలకు తన ఫౌండేషన్ ద్వారా సహాయం అందించి హెడ్‌లైన్స్‌లో నిలిచాడు. 'అర్జున్‌రెడ్డి' సినిమాతో దేశమంతటా పరిచయమైన విజయ్ దేవరకొండ పూర్ణజగ్నాద్ దర్శకత్వంలో రాబోయే సినిమాతో పాస్ ఇండియన్ స్టార్‌గా ఎదగనున్నాడు. మొత్తానికి సామాజిక మాధ్యమాల్లో ఇప్పటికే 13.4 మిలియన్ల ఫాలోవర్లతో టాప్ 5లో నిలిచాడు.

మహేష్‌బాబు

ట్విట్టర్ : 10.1 మిలియన్స్
ఇన్స్టాగ్రామ్ : 5.2 మిలియన్స్
ఫేస్‌బుక్ : 10.3 మిలియన్స్

ఈ ఏడాది మధ్యనాటికి ట్విట్టర్‌లో మహేష్‌బాబును ఫాలో అయ్యే వారి సంఖ్య అక్షరాలా పది మిలియన్లు దాటేసింది. నిజానికి దక్షిణ భారతదేశం నుంచి ఏ ఇతర నటులకూ మైక్రో బ్లాగింగ్ ప్లేట్‌ఫామ్ ఇంత ఫాలోయింగ్ లేకపోవడం విశేషం. దీనికి కారణం బహుశా, ఈ హీరో దేశంలో ప్రాధాన్యత సంతరించుకున్న అన్ని సంఘటనల పట్ల, సామాజిక అంశాల పట్ల ప్రతిస్పందించడమేనని ఒక అభిప్రాయం ఉంది. అందుకే మహేష్‌బాబుకు సామాజిక మాధ్యమాల్లో 'గ్రీక్ గాడ్ ఆఫ్ టాలీవుడ్'గా ప్రత్యేక గుర్తింపు ఉంది. అంతేనా బాలీవుడ్ సర్కిల్‌లో ఎక్కువగా ప్రస్తావించేది మహేష్‌బాబేనట! అలా సామాజిక మాధ్యమాల్లో మొత్తంగా 25.6 మిలియన్ ఫాలోవర్లతో ముందు వరుసలో ఉన్నారు.

ప్రభాస్

ఇన్స్టాగ్రామ్ : 4.8 మిలియన్స్
ఫేస్‌బుక్ : 16.2 మిలియన్స్

ఇటీవల కాలంలో దక్షిణ భారతదేశం నుంచి ఎదిగిన టాప్ హీరో ప్రభాస్. ఫేస్‌బుక్‌లో 15 మిలియన్ల ఫాలోవర్స్‌ని దాటేసిన మొట్టమొదటి సాత్ ఇండియన్ స్టార్ కూడా ప్రభాస్ కావడం విశేషం. ఇప్పటివరకూ

ట్విట్టర్ : 1.7 మిలియన్స్
ఇన్స్టాగ్రామ్ : 8 మిలియన్స్
ఫేస్‌బుక్ : 3.7 మిలియన్స్

అల్లు అర్జున్‌కి వచ్చిన లైక్స్ రికార్డుని

బద్దలు కొట్టి, సోషల్ నెట్‌వర్కింగ్ వేదికల్లో అత్యధికమంది ఫాలో అయ్యే సాత్ యాక్టర్‌గా పేరు సాధించాడు. 'బాహుబలి' సినిమాతో ఖండాంతరాల్లో తన సత్తా చాటి, తన పరిధిని అమాంతంగా పెంచుకున్నాడు ఈ రెబల్ స్టార్. ఇప్పుడు పాస్ ఇండియన్ యాక్టర్‌గా పేరు

సాధించి, సామాజిక మాధ్యమాల్లో 21 మిలియన్ల ఫాలోవర్స్‌ని సంపాదించుకున్నాడు.

రానా దగ్గుబాటి

ట్విట్టర్ : 6 మిలియన్స్
ఇన్స్టాగ్రామ్ : 4 మిలియన్స్
ఫేస్‌బుక్ : 4.2 మిలియన్స్

వివిధ బాషల్లో నటిస్తూ ఎప్పుడూ బిజీగా ఉండే నటుడిగా రానాకు సినీ పరిశ్రమలో ప్రత్యేక గుర్తింపు ఉంది. ఇక 'బాహుబలి'

తర్వాత రాణా ఇమేజ్ మరింత పెరిగింది. ట్విట్టర్‌లో అంత యాక్టివ్‌గా లేనప్పటికీ రాణాకి ఉన్న చార్మింగ్ పర్సనాలిటీతో చాలామంది అభిమానులయ్యారు. సామాజిక మాధ్యమాల్లో మొత్తంగా 14.2 మిలియన్ల ఫాలోవర్స్‌ని సంపాదించుకున్నాడు.

చిరుత పిల్ల టోని, నక్కపిల్ల జిత్తు మంచి స్నేహితులు. ఇద్దరూ ఒకే స్కూల్లో చదువు కుంటున్నారు. ప్రతిరోజూ సాయంకాలం ఇద్దరూ తమ స్నేహితులతో ఆడుకునేవారు. ఒకరోజు జిత్తు వాళ్ళ నాన్న సెల్ ఫోన్ కొన్నాడు. దాంతో జిత్తు స్నేహితులతో ఆడటం పూర్తిగా మానేశాడు. సెల్ ఫోన్ లో వీడియో గేమ్స్ ఆడుతూ కాల్ క్షేపం చేసేవాడు. ఒకసారి జిత్తు వాళ్ళ నాన్న పనిమీద పొరుగుారికి వెళ్లాడు. ఆయన తనతో పాటు సెల్ ఫోన్ కూడా తీసుకు వెళ్ళాడు. వీడియో గేమ్స్ ఆడటానికి ఫోన్ అందుబాటులో లేక జిత్తు మరలా స్నేహితులతో ఆడుకోవడానికి వెళ్లాడు. కానీ జిత్తు తనకు దగ్గరగా ఉన్న స్నేహితులను గుర్తించగలిగాడు. దూరంగా ఉన్నవారిని సరిగా గుర్తించలేకపోయాడు. ఊరు నుంచి తిరిగొచ్చిన జిత్తు నాన్న దగ్గరకు జిత్తు స్నేహితులు వెళ్లారు. 'అంకుల్ జిత్తుకు కళ్ళు మసకమసకగా కనిపిస్తున్నాయి' అని చెప్పారు. దాంతో ఆయన జిత్తుని దగ్గరలో ఉన్న గుడ్డగూబ డాక్టర్ దగ్గరకు తీసుకెళ్ళాడు. ఆ డాక్టర్ ఆసుపత్రి ఒక మర్రిచెట్టు కింద ఉంది. జిత్తు వాళ్ళు వెళ్ళేటప్పటికి అక్కడ చాలామంది వరుసలో నిలబడి ఉన్నారు. గంట తర్వాత వీరి వంతు వచ్చింది. జిత్తు వాళ్ళ నాన్న డాక్టర్ కు విషయమంతా చెప్పాడు. అప్పుడు డాక్టర్ రావి చెట్టు కొమ్మకు కట్టేసి ఉన్న అక్షరాలు ఉన్న బోర్డ్ చూపించి, అందులోని అక్షరాలను చదవమని చెప్పాడు. జిత్తు ఆ అక్షరాల్లో కొన్నింటిని మాత్రమే చదవగలిగాడు. ఎన్నో అక్షరాలను చదవలేకపోయాడు. డాక్టర్ బరువు చూపే మిషన్ పైన నిల్చిబెట్టి జిత్తు బరువెంత ఉన్నాడో కొలిచాడు. తర్వాత జిత్తు వాళ్ళ నాన్నతో మాట్లాడుతూ “పోయినసారి మీరు జ్వరం అని వచ్చినప్పుడు, జిత్తు చాలా దృఢంగా ఉన్నాడు. ఇప్పుడు

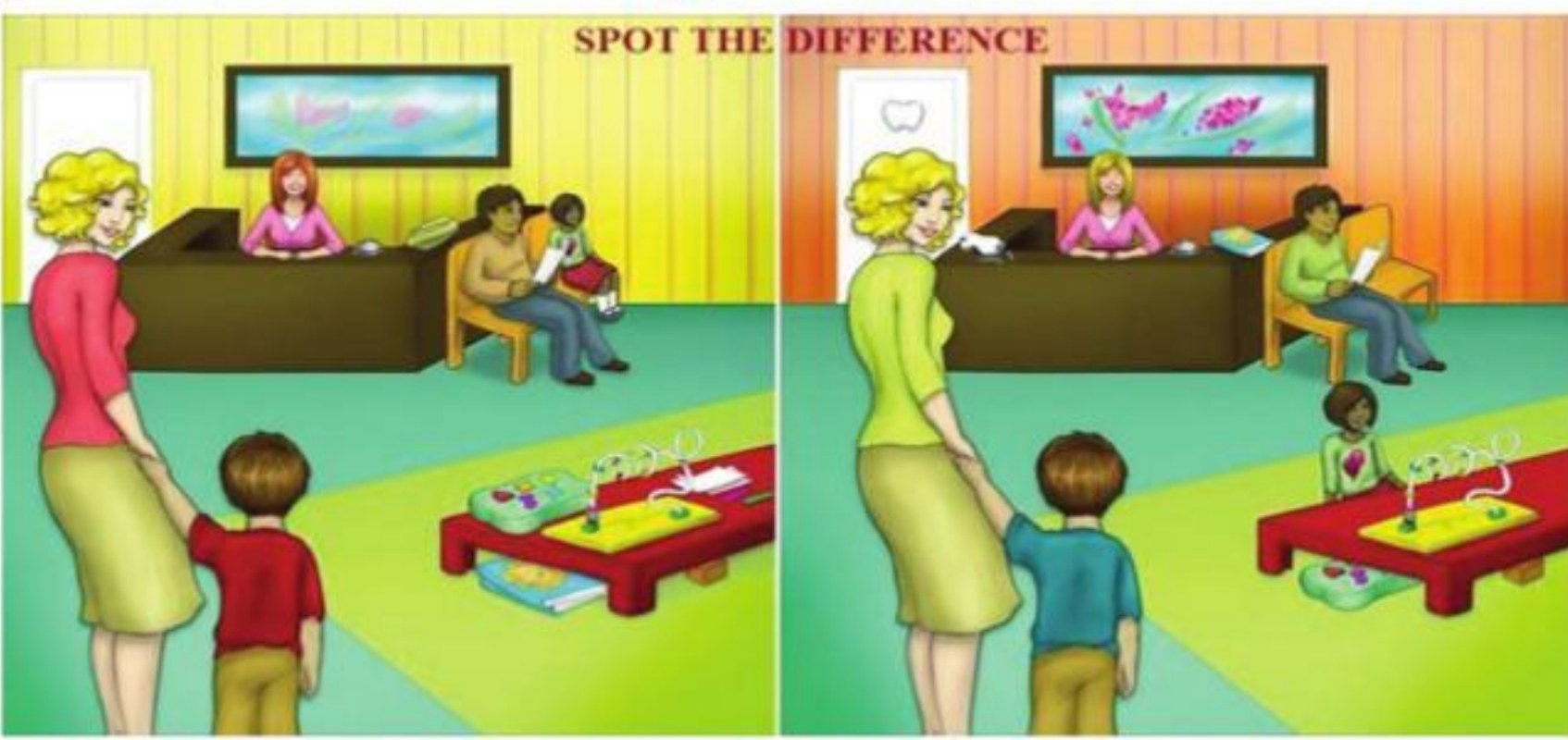
బాలల కథ

ఏమిటి ఇలా మారిపోయాడు? బరువు పెరిగాడు కూడా! పైగా చూపు మందగించింది. శారీరకంగా బలహీనంగా ఉన్నాడు” అని చెప్పాడు. అప్పుడు జిత్తు వాళ్ళ నాన్న మాట్లాడుతూ “ఎప్పటిలానే స్కూలుకి వెళ్లి వస్తున్నాడు. కానీ సాయంకాలం స్నేహితులతో ఆడుకోవడం లేదు. నా సెల్ లో గేమ్స్ ఆడుకుంటున్నాడు” అన్నాడు. అప్పుడు డాక్టర్ మాట్లాడుతూ “ఈ సమస్యలన్నీ సెల్ వల్లే వచ్చాయి. చూపు మందగించింది దానివల్లనే! అలాగే శరీరం దృఢంగా లేకపోవడం కూడా దాని వల్లనే! ఎక్కువసేపు కదలకుండా ఉంటూ గేమ్స్ ఆడటంతో బరువు పెరిగిపోయాడు” అని చెప్పాడు. తర్వాత కళ్ళద్దాలతో పాటు కొన్ని మందులు కూడా రాసిచ్చాడు. సెల్ లో ఆటలు ఆడటం మానేసి, ఎంచక్కా స్నేహితులతో ఆడుకుంటే ఆరోగ్యంగా ఉంటాడు. బలవర్ధకమైన ఆహారం తీసుకుంటే కొన్ని రోజుల్లోనే కళ్ళద్దాల అవసరం కూడా ఉండకపోవచ్చు అని చెప్పారు డాక్టర్.

జిత్తు, వాళ్ళ నాన్న ఇంటికి తిరిగి వచ్చారు. సెల్ లో తడేకంగా చూస్తూ గేమ్స్ ఆడినందువల్ల తన ఆరోగ్యం చెడిపోయిందని జిత్తు గుర్తించాడు. ఇంకా స్నేహితులతో ఆటలకు వెళ్ళకుండా వారిని దూరం చేసుకున్నానని బాధపడ్డాడు. ఇక మీదట నాన్న ఫోన్ తీసుకొని వీడియో గేమ్స్ ఆడకూడదని గట్టిగా నిర్ణయించుకున్నాడు. సాయంకాలాలు పాఠశాలాగానే మిల్టలతో ఆటలు ఆడడం మొదలు పెట్టాడు. ఆశ్చర్యంగా కొద్దిరోజుల్లోనే జిత్తు చూపు మెరుగైంది.

- శాఖమూరి వివేక్,
7 వ తరగతి,
యర్రగొండపాలెం,
ప్రకాశం జిల్లా .

తేడాలు కనుక్కోండి

రంగులువేద్దాం

చుక్కలు కలపండి

సుడి గుండం...!

కొనవేళ్ళతో తెరిచే మరో లోకపు తలుపులు డిజిటల్ తెరపై నట్టింట్లో నవతరం నడకలు కాళ్ళను వదిలి కాళ్ళను కదిల్చే తెరలు ఫేస్ బుక్, వాట్సాప్, ట్విట్టర్ వేదికలు స్ట్రీమ్ లు, లైకులు, థమ్స్ అప్ తన్మయత్వాలు ఇంటిని, ఓంటిని, ఆదమరచి.. ఆక్రమించి.. సామాజిక సాంకేతికమకలోనే సంసారాలు !

నీలి కాంతి సంద్రంలో ఏకాకి మునకలు భావోద్వేగ ఉరుకులు పరుగుల బలహీనతలు బంధాలే బంధనాలైన సోసెల్ బండిఖానాలు పట్టవగలే అంధకారాగారాల్లో మునకలు కాలానిక మాధ్యమాలన్నీ వట్టి భ్రమలే కాదు.. బానిసత్వ సోమరితనపు నిశ్శబ్ద నెలవులే !

వద్దంటే ఊరుకోవు, కావాలంటే వదలవు నిజమని నమ్మక, దడికట్టి దూరం చేస్తూ అంతర్జాల ధృతరాష్ట్ర కౌగిలిలో చిక్కిక విషవలయ వ్యసన సుడి గుండాన్ని వదిలి రేపటి వెలుగులోకి పయనమేగా ప్రమాదం యువతకదే కదా సదా ఆనందం, ఆమోదం !

- డాక్టర్ బుర్ర మధుసూదన్ రెడ్డి
99497 00037

అరచేతిలో ప్రపంచం

చిత్రాల నుండి విచిత్రాల వరకు చిత్రంగా సాగే సాధనం ప్రాంతాల నుండి ప్రపంచపు నలుమూలల్ని దృశ్యమాలికగా తీర్చి కనుల ముందు పెట్టే నైజం సోషల్ మీడియా రంగుల రాట్నమై భూగోళానికి రంగులద్దే నిత్య వినూత్న విహంగం నిజాలను నిర్భయంగా కనుపాపలకు తాకించే విశేషాల సమాహారం నిగూఢమైన సంఘటనల్ని నిస్సందేహంగా విడమరుస్తూ సారవంతమైన తెరపై దృశ్య కావ్యమై పండిస్తూ

ప్రతిబింబం చూపే అద్దం సుఖ దుఃఖం సమపాళ్ళుగా వినోదపు క్రీడా రంగాన్ని రాజకీయ సమకాలీన అంశాన్ని తన చిట్టి తెరపై అప్పటికప్పుడు చూపించే అలుపెరుగని చైతన్యం ప్రమాదపు ఘంటికలను ఇంద్రజాలపు కథనాలను చలన చిత్ర మాలిక సొబగును యావత్తు జగతి అణువణువును విశదపరిచే మేటి ఆయుధం మనిషి మనిషిని తన వైపుగా అల్లుకుపోయే విశిష్ట రూపం సర్వ సమస్తాన్ని ఆకట్టుకునే ఆశక్తికది నిదర్శనం మంచికైనా చెడుకైనా ఒకే త్రాసుపై కదిలే వాస్తవం అణువంతైనా అంతు చిక్కనంతైనా

సామాజిక మాధ్యమాలిప్పుడు సత్యానికి, అసత్యానికి మధ్య సమాన దూరాన్ని పాటిస్తున్నాయ్

ఏది నిజమో, ఏది అబద్ధమో తెలుసుకోలేనంత తెలివి తక్కువవాళ్ళని చేస్తున్నాయ్

అమాయకుల జీవితాల్ని అంగట్లో వస్తువుల్ని చేసి ఆత్మాభినాన్ని దెబ్బతీసి ఆత్మహత్యలకు పురిగొల్పుతున్నాయ్

పుకార్లకు పుట్టినిల్లై మానవత్వాన్ని మట్టికల్పి మతోన్మాదపు మత్తుల్లో ముంచి తేల్చుతున్నాయ్

ఆలోచనలు అంకురించగానే పురిటిస్పానం చేసి

సమన్వయంతో జీవిద్దాం

పునీతం కాకుండానే ముఖపుస్తకపు గోడలపై పేడ ముద్దలై పేట్రేగిపోతున్నాయ్ నీతులు బోధిస్తూనే

హాల్ చెల్ చేస్తూనే గుట్టు గోడలు బద్దలు కొట్టే సోషల్ మీడియా సూత్రం అరచేతిలో ప్రపంచం

- నరెడ్డుల రాజారెడ్డి
9866500305

గోతులు తవ్వేస్తున్నాయ్ మంచిని చూడాల్సిన కళ్ళకు భూతద్దాలు తొడిగేసి రంధ్రాన్వేషచేస్తూ శృతిమించిన స్వేచ్ఛతో బంగారంలాంటి జీవితాల్ని బజారుకీడుస్తున్నాయ్

నట్టింటి రహస్యాలు నెట్టింట్లో మకామేసి విటాట్టహాసం చేస్తుంటే నియంత్రణ చేయలేని వ్యవస్థలు కళ్ళప్పగించి చూస్తున్నాయ్

మితిమీరిన స్వేచ్ఛకు సంకెళ్ళ వేద్దాం సామాజిక మాధ్యమాలే జీవితాలుకాదని గ్రహిద్దాం సమన్వయంతో జీవిద్దాం.

- యం యస్ రాజు
9502032666

జాగ్రత్త !

అరచేతుల్లో వెలిగే గాజుతెరల్లో మనమంతా ఓ వెలుగు వెలుగుతూనే కొంచెం కొంచెంగా ఆరిపోతూ కొడిగడుతోన్న కాలమిది ! అన్ని బంధాల్ని తెంచుకుని ఒంటరిగా మిగిలిపోతూ వాటిని అరచేతుల్లో మోస్తోన్న సాంకేతిక బానిసత్వమిది.. మాటామంతి ఆలోచన్లు అభిప్రాయాలు వార్తలు విశేషాలు విడ్డూరాలూ.. ఇలా ప్రతి విషయం మీద

వివిధ వేదికలుగా విడిపోయి రెపుపాటులో ఒక్కటై కలుస్తున్నా బతికేది వాస్తవ ప్రపంచానికి దూరంగానే అన్నది వాస్తవం ! ఏ భాషయినా ఏ ప్రాంతమైనా భూమండలాన్ని అరచేతిలో తిప్పినట్టు మన భావాల్ని ఆలోచనల్ని విద్యత్తుని ప్రదర్శించడానికి పుష్పకవిమాన మంటివి సామాజిక మాధ్యమాలు.. వినియోగం తెలికో పర్యావసానాల పట్టింపులేకో ! నేడు వెర్రితలలు వేస్తోన్న విషభావజాలాల్ని ఈ మాధ్యమాల్లో నాటి మహావృక్షాలుగా విస్తరింపజేయాలనే ప్రమాదకారులున్నారు.. పారా హుషార్ !!

- భీమవరపు పురుషోత్తం, 9949800253